

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΒ΄

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 272

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

2000

Καλά Χριστούγεννα - Καλή Χρονιά

Στους αγαπητούς μας συνεργάτες στην ΙΑΕΖ και το περιοδικό, στους αναγνώστες μας και στους απασχολημένους ευχόμαστε ολόψυχα Καλά Χριστούγεννα και Καλές Γιορτές.

Ευχόμαστε σ' όλους υγεία και χαρά. Στις μέρες μας η υγεία ανάγεται σε υπέρτατο αγαθό κι έτσι πρέπει νάναι. Ας είναι όλοι καλά, χωρίς αρρώστιες και με λιγότερες απώλειες.

Ευχόμαστε ατομική και οικογενειακή ευτυχία. Τούτες οι γιορτές ανέκαθεν είχαν οικογενειακό χαρακτήρα. Σήμερα ο θεσμός της οικογένειας κινδυνεύει. Στη Ζαγορίσια πολιτιστική παράδοση τούτες οι γιορτές ήταν συγκέντρωση της οικογένειας γύρω απ' το τζάκι. Η νοικοκυρά ετοίμαζε εξαιρετικά φαγητά και γλυκά για το γιορτινό τραπέζι. Η οικογένεια σύσπασμε, με καινούργιες φορεσιές, παρακολουθούσε τις

θρησκευτικές τελετές. Τούτες τις μέρες δίνονταν η ευκαιρία για ανανέωση της αγάπης και των σχέσεων με τις άλλες συγγενικές και φιλικές οικογένειες.

Ευχόμαστε Καλά Χριστούγεννα και Καλή Χρονιά στους απόδημους και στους ξενιτεμένους. Οι πρώτοι που βρίσκονται εκτός Ζαγορίσιου χώρου κάπου στην Ελλάδα, έχουν ευκαιρία για επιστροφή στις ρίζες. Οι ξενιτεμένοι εκτός ελληνικών ορίων, που διακατέχονται από τον πόθο, ας είναι καλά μέχρι τότε που

λογαριάζουν να γυρίσουν. Ας περάσουν ευχάριστα τούτες τις μέρες.

Χρόνια Πολλά στους Ζαγορίσιους εντός του Ζαγορίου. Καλά γεράματα στην πλειονότητα των μονίμων, καλές δουλιές στους εργαζόμενους, καλύτερες μέρες για τους άνεργους.

Ζαγορίσιο τζάκι. (Αρχοντικό Γρ. Κόκκορου στο Κουκούλι)

Στους νέους μας που σπουδάζουν ευχόμαστε να τους δώσει ο Χριστός δύναμη για να τελειώσουν γρήγορα κι αρκετή τύχη και πολλές ευκαιρίες μετά τα πτυχία. Αν έχουν χρόνο ελεύθερο ας εκδράμουν και στο χωριό τους.

Η τελευταία ελπίδα για τον τόπο μας είναι ο τουρισμός και τούτες τις μέρες περιμένουμε πολλούς επισκέπτες. Ας τους ευχηθούμε ευχάριστη διαμονή και να μας διαφημίσουν και παρακάτω.

Ευχόμαστε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση του Ζαγορίου να ανδρωθεί, να δυναμώσει και να παράγει έργο.

Τέλος ας ευχηθούμε όλοι στο «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» να συνεχίσει την έκδοσή του και τον ερχόμενο αιώνα, δυναμικό, αγωνιστικό και δημιουργικό.

Ζαγορίσιοι, μπορούμε κι έχουμε ευκαιρία να ξαναγεννηθεί το Ζαγόρι. Ας μας βοηθήσει η Θεοτόκος κι ο νεογέννητος Χριστός.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο της ΙΑΕΖ

Ο Πρόεδρος

Απόστολος Ντιναλέξης

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

«...Το φως το της γνώσεως...»

(Απολυτ. Χριστ/νων)

λιτείες. Όχι όμως μονόπλευρο. Απεναντίας πολύπλευρο.

Αξίζει να δούμε αυτές τις πλευρές:

Για τους ανθρώπους που βιώνουν τη χριστιανική διδασκαλία —και είναι περισσότερο οι ηλικιωμένοι— τα Χριστούγεννα έχουν πνευματικό περιεχόμενο: «...και επάραντες τον νουν επί την Βηθλεέμ, αναχθόμεν τη διανοία και κατίδωμεν το εν σπηλαίω μέγα μυστήριον» -

μεις ως τις επόμενες διακοπές του Πάσχα. Οπωσδήποτε δεν είναι η μόνη πλευρά του. Τα παιδιά μικρά ή μεγαλύτερα, βιώνουν τις γιορτές με το ιδιαίτερο αντίκρισμα των δικών τους ματιών, τόσο τις ιεροτελεστίες των εορτών, τη γραφικότητα που μπορεί να τις πλαισιώνει, κατά περιοχές, τα άλλα εορταστικά δρώμενα ως έθιμα (κάλαντα, πανηγύρια κλπ.) και φυσικά τα δωράκια που φέρνει γι' αυτά ο Αϊ-Βασίλης.

Χριστουγεννιάτικη προσευχή

Κάποιος καμπάνας η λαλιά πρωτολαλήτρα διαλαλεί την ιστορία την παλιά στη βραδινή τη σιωπή.

Κάποια μεγάλη κι άφραστη στη γνώση μας ιστορία, μεγάλη και αστόχαστη σι' άνθρωπον τη σοφία!

Χριστούγεννα κι οι θόλοι Σου, απ' τα ουράνια τόξα αστράφτουν και δοξολογούν τη θεϊκή Σου δόξα.

Και στη γιορτή Σου βλαβικά, στων ουρανών τη μπόρα τα πλάσματά Σου δέονται την άγια ιούτην ώρα.

Γλύκανε κείνους που πονούν και τρέμουν τα στοιχειά Σου· όσες ψυχούλες λαχταρούν στην άγια την νυχτιά Σου.

Στείλε γλυκειά μια θαλπωρή στο πονεμένο σπίτι. Κι όπως στη φάτινη χάρισε το φως τ' αποσπερίτη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΑΛΗΣ

Ιδιόμ. Χριστ/νων. Η 40ήμερη νηστεία και τα θρησκευτικά αναγνώσματα αποτελούν προετοιμασία για τη χριστουγεννιάτικη Θεία Μετάληψη.

Για τους νεότερους η προσδοκία των εορτών είναι κι αυτή πολλαπλή. Σαν εργαζόμενοι προσβλέπουν σε 13ο μισθό, κάποιες μέρες αργίας, αλλά κι ένα σωρό υποχρεώσεις στον περίγυρό τους για προμήθειες, δώρα κλπ. Φυσικά, οι μη εργαζόμενοι —κι είναι πολλές-πολλές χιλιάδες— προσβλέπουν στην αγάπη και συμπάρσταση των χριστιανών και την κοινωνική πρόνοια της Πολιτείας.

Οι πιο χαρούμενοι, σίγουρα, είναι οι μαθητόκοσμος, για να χαρεί τις 15μερες διακοπές —κοιτά σ' αυτούς και οι καθηγητές τους— για να αντλήσει δυνά-

ναμφίβολα, υπάρχουν μεμονωμένα άτομα ή κοινωνικές ομάδες ανθρώπων που θα βιώσουν τα Χριστούγεννα σε ιδιαίτερες συνθήκες και με πολλούς προβληματισμούς. Η όποια βοήθεια και προσφορά στα άτομα αυτά θα είναι έκφραση της διδασκαλίας του Χριστού, που διακήρυξε την αλληλεγγύη και αγάπη προς «αδελφούς» μας.

Σίγουρα ο 20ός αιώνας που μας τελείωσε, υπήρξε «πολυπράγμων» στην ανθρώπινη ιστορία. Με δυο παγκόσμιους πολέμους, με ανακατατάξεις κατά περιοχές, με πυρηνικές καταστροφές, με λοιμούς και καταποντισμούς, με «αχαλίνωτη» τεχνολογία, με ευτελισμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Ο σημερινός άνθρωπος στρεσάρεται ανάμεσα στους γρήγορους ρυθμούς

της ζωής και της τεχνολογίας. Τρέχει για να συγχρονίσει το δικό του ρυθμό, μ' αυτούς. Ο σημερινός άνθρωπος είναι δημιουργός αλλά και θύμα της ηλεκτρονικής τεχνολογίας του. Φυλακίζει τον εαυτό του μέσα στις ηλεκτρονικές συσκευές, που πληκτρολογώντας τις αναζητεί την επικοινωνία, την ψυχαγωγία, την εργασία, τη μάθηση, τα πάθη. Ο Κόσμος (ο πλανήτης μας) είναι μια μικρογραφία που χωράει στην παλάμη του χεριού μας (πρόσφατα έτυχε να παρακολουθήσω τηλεφωνική επικοινωνία Αθηνών-Γερμανίας με κινητό).

Η αρχαία Ελληνική επιρρηματική λέξη ΤΗΛΕ (μακριά, πολύ μακριά) έγινε το «κλειδί» για να εκφράσει, ως πρόθεμα, όλες τις ηλεκτρονικές ανθρώπινες δραστηριότητες (Τηλε-όραση κλπ.).

Οπωσδήποτε, τις μέρες των Χριστουγέννων, όλοι μας θα έχουμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε το «χαζοκούτι» μας, όπως το λέμε, δηλ. την τηλεόραση, χιλιάδες εικόνες από χριστουγεννιάτικα προγράμματα, απ' όλον τον κόσμο. Σίγουρα, θα είναι μια εμπειρία ψυχαγωγίας και μάθησης. Ήδη, από τις αρχές του μήνα αρχίζουν οι φωτεινοί στολισμοί στους δρόμους και τις πλατείες των πόλεων, κυκλοφορούν ιδιόμορφοι Άγιο-Βασίληδες που διαφημίζουν... τα δώρα τους (προϊόντα της αγοράς) και στήνονται θεόρατα χριστουγεννιάτικα ηλεκτρικά δέντρα με χιλιάδες λαμπιόνια. Η απομίμηση του πραγματικού, του αληθινού. Η κυριαρχία της Εικόνας και του εντυπωσιασμού. Η νέκρωση της φαντασίας, του πνεύματος. Όμηροι της εικόνας, της ιλουστράσιον, πως θα πλησιάσουμε πνευματικά και ψυχικά το Σπήλαιο της Βηθλεέμ «...ίνα κατίδωμεν θαύμα πάσαν έννοιαν εκπλήττον και συνέχον...» και με ευλάβεια να πούμε στον ενανθρωπισθέντα Θεό-Χριστό «...στη μειωθήτω εφ' ημάς το φως του προσώπου Σου, ίνα εν αυτώ οψώμεθα φως το απρόσπτον και κατεύθυνον τα διαθήματα ημών προς εργασίαν των εντόλων Σου...».

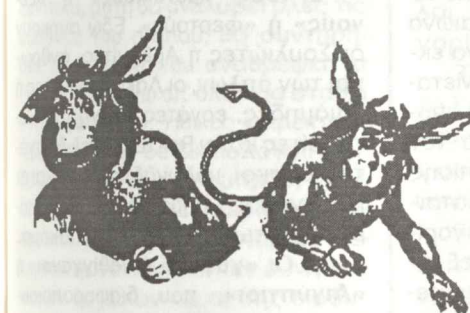
ΚΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ - ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

Σταύρος Σκυλιώτης

Του Δωδεκάημερου

Οι καλικάντζαροι (παγανά)

Οι καλικάντζαροι, πλάσματα της λαϊκής φαντασίας, είναι σύμφωνα με τη λαϊκή αντίληψη δαιμονικά όντα. Μένουν στον Κάτω Κόσμο, όπου όλο το χρόνο ροκανίζουν το στύλο της γης, για να την γκρεμίσουν. Έτσι την παραμονή των Χριστουγέννων, που φέρνουν το στύλο στο αμύν και η γη κρατιέται μονάχα από μια πέτσα του, ανεβαίνουν στον Απάνω Κόσμο, για να μην πέσει η γη και τους καταπλακώσει. Ξαναγυρίζουν στον Άδη την παραμονή των Φώτων, όπου βρίσκουν το στύλο της γης αέριο, γιατί στη διάρκεια του δωδεκάημερου έχει θρέψει και ξαναρχίζουν το ροκάνισμά του εξαρχής.

Καλικάντζαροι

Ο λαός φαντάζεται τους καλικάντζαρους όμοιους στη μορφή με ανθρωπόμορφα ξωτικά ή αερίκα, που μπορούν να μεταμορφώνονται σε διάφορα ζώα, όπως σκυλιά, γάτες, τράγους, γομάρια, μουλάρια, άλογα ή να γίνονται αχνός και να

χύνονται στα σπίτια των ανθρώπων ακόμα κι όταν είναι κλειστές πόρτες και παραθύρια. Μοιάζουν άλλοτε με νάνους ή κοτορεβιθούληδες κι άλλοτε είναι αψηλοί ίσια με το νταβάνι.* Μαιουδεροί, κακομούτσουνοι κι αχαμνοί με κόκκινα μάτια, μεγάλα αυτιά, μακριά μαλλιά, στραβά δόντια, μακριά νύχια στα χέρια και στα πόδια, μαίμουδισια χέρια, τραγίσια ποδάρια, παράξενες καμπούρες, μακριές και κλωθογουριστές ουρές και τριχωτά κορμιά είναι πραγματικά τέρατα ασχήμιας. Κάθε καλικάντζαρος έχει κι από ένα κουσούρι. Έτσι άλλοι είναι κοντοσώ, άλλοι στραβοί, άλλοι κουλοί, άλλοι μονομάτηδες, μονοχέρηδες, μονοπόδαροι, άλλοι στραβοχέρηδες, στραβοποδάροι, στραβομούρηδες, στραβολαίμηδες, στραβοτσάουλοι, άλλοι ξεπλάτισμένοι, άλλοι μαζωμένοι και κοντολογής όλα τα κουσούρια και τα σακατάρια τα βρίσκεις απάνω τους. Εξάλλου τα φερσίματά τους, η περπατησιά τους κι όλα τους είναι για γέλια. Χακνυτοί κι αφελείς κι οι άνθρωποι εύκολα τους ξεγελούν. Χαννίζουν και ψευδίζουν όλη την ώρα. Άλλοτε εμφανίζονται τσιτσοί κι άλλοτε ντυμένοι με ρέντζελα.* Η τροφή τους είναι σκυλήνια, μπακαλάκια,* φίδια και γκουστερίτσες.* Τους αρέσουν ακόμα το γουρουνίσιο κρέας, τα λουκάνικα κι οι λαλαγιές.

Οι καλικάντζαροι έρχονται κάθε χρόνο την παραμονή του Χριστού, μένουν όλο το δωδεκάημερο, που οι νύχτες είναι λυγρές και τα νερά αβράφιστα και φεύγουν την παραμονή των Φώτων, που οι παπάδες αγιάζουν τα νερά, γιατί φοβούνται τον αγιασμό. Όταν φεύγουν λένε αναμεταξύ τους:

«Φεύγεστε νά φεύγουμε, γιατ' ήρθε ο διαλόπαπας με την άγιαστουρα του με την βρεχτούρα του»

Πρώτος έρχεται και στερνός φεύγει ο αρχηγός τους, που είναι

κοντός, τρικέρατος, τραγοπόδαρος, άσχημος κι έχει και πολύ μεγάλη φύση.

Οι καλικάντζαροι βγαίνουν τη νύχτα. Άλλοι πλάνουν τα τρίστρατα και τα σοκάκια, όπου χορεύουν λογής λογιών χορούς, περγελούν και περδικλώνουν τους διαβάτες και βαβαλίσουν τους ανθρώπους, που απαντάνουν στις ρούγες,* πασχίζοντας να τους αναγκάσουν να κουβεντιάσουν για να τους πάρουν τη λαλιά. Άλλοι πάλι κατεβαίνουν στα σπίτια από τα μπουχαριά* τραγουδώντας:

«Παραωρίτες είμαστε παράωρα μὴν κάθεστε, κοινιά νά μὴν μπρουγκανίζετε, τραγούδια νά μὴν πείτε».

ή σκαρφαλώνουν στις στέγες των σπιτιών και κρέμονται από τους φεγγίτες. Τους δοκιούνται οι αλαφροίσκιωτοι και φωνάζουν:

«Ήρθαν οί παραωρίτες και κρεμούν απ' τους φεγγίτες»

Μέσα στα σπίτια πειράζουν και σκιάζουν τα μέλη της οικογένειας και κάνουν του κόσμου τις ζημιές. Χύνουν το νερό, ανακατώνουν τη στάχτη, σκορπίζουν τ' αλεύρι, κατουρούν τ' αγγεία και τα φαΐα. Γι' αυτό οι νοικοκυρές αποβραδὶς σφαλούν τ' αγγεία, μπαρμπλώνουν τα σταμνιά και βουλώνουν τις φτσέλες* για να μην κατουρήσουν ή κάνουν μέσα το φυσικό τους. Πριν φέξει, με το λάλημα του τρίτου κόκορα, που διαλαλεί τον ερχομό της καινούργιας μέρας, γίνονται άφαντοι. Αναγνωρίζουν εύκολα τα τρία κοκόρια από το λάλημά τους, που κάθε φορά υποδέχονται με ανάλογες εκφράσεις, όπως οι παρακάτω:

«Ό μαύρος είναι, ό μικρός. ή «Άσπρος κόκορας λαλεί. Μὴ βιάζεστε, είναι καιρός. ἄς τον κι ἄς παραλαλεί.

Ό κόκκινος είναι, ό μεσιός. Κόκκινος κόκορας λαλεί. Τοιμάζεστε, όσο είναι καιρός. ἄς τον κι ἄς παραλαλεί.

Ό ἄσπρος είναι, ό τρανός. Μαύρος κόκορας λαλεί. Στην τρύπα σας παιδιά, εμπρός» φεύγεστε, νά φεύγουμε»

Έτσι γυρίζουν στις φωλιές τους, που στήνουν στα χαλάσματα, τα ερημόσπιτα και τους παλιόμυλους.

Οι απλοϊκοί άνθρωποι του λαού για να εμποδίσουν το έμπασμα των καλικάντζαρων στα σπίτια τους μεταχειρίζονται διάφορα αμποδιάρια: Χαράζουν με μαύρη μπογιά ένα σταυρό στις πόρτες και στα παραθύρια του σπιτιού, για να μην μπουν μέσα τα παγανά, παρόμοιο σταυρό ζωγραφίζουν στ' αγγεία για να μην τα μαγαρίσουν κι όμοιο κι απαράλλαχτο σταυρό γράφουν στο κούτελο των αβαντίστων παιδιών για να μην τ' αρπάξουν. Θυματοίζουν όλες τις αγκωνές του σπιτιού την παραμονή των Χριστουγέννων και την παραμονή των Φώτων, που γοητεύονται και φεύγουν οι καλικάντζαροι. Ραντίζουν με αγίασμα το σπίτι την παραμονή των Φώτων, για να φύγουν τα παγανά. Λένε τρεις φορές το «Πάτερ ἡμῶν» κι αμέσως οι οξαποδώ γίνονται άφαντοι. Ρίχνουν στη φωτιά αγριοκερασιές και παλιοτσάρονχα, γιατί η αποφορά τους διώχνει τους ξερεβούληδες. Κρεμούν πίσω από τις πόρτες γουρουνίσια κόκαλα, για να μην τις ανοίγουν τα παγανά. Στήνουν ορθό στο τζάκι αναμμένο δαυλί σ' όλη τη διάρκεια του δωδεκάημερου, για να μην ζυγώνουν οι οξαποδώ, γιατί σκιάζονται τη φωτιά.

Μενέλαος Κικιόπουλος

Κοινωνικές τάξεις στο Ζαγόρι

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Συνεχίζουμε και μέσα απ' αυτό το κείμενο να παρουσιάζουμε μερικά δεδομένα της κοινωνικής ζωής του Ζαγορίου με αφορμή κάποιες χειρόγραφες σημειώσεις του μακαρίτη δασκαλού από το Βραδέτο Κώστα Βασδέκη.

Σίγουρα πολλά απ' αυτά είναι ήδη γνωστά, έχουν καταγραφεί μάλιστα από πολλούς Ζαγορίσιους και μη μελετητές ή έχουν ακόμα ερμηνευθεί από άλλους. Όμως ένα κείμενο με βιωματικές εμπειρίες δεν παύει να είναι σημαντικό με την έννοια ότι επιβεβαιώνει την αλήθεια όσων προηγούμενους έχουν γράφει, αλλά δεν παύει επίσης να δίνει πολλές φορές και στοιχεία καινούργια που αποκαλύπτει ο προσωπικός τρόπος βίωσης, εννόησης και αξιολόγησης των γεγονότων και καταστάσεων.

Μεταφέρω το παρακάτω απόσπασμα: «Κοινωνικές τάξεις στα χωριά ήταν η αρχοντιά και η φτώχεια. Οι πλούσιοι και οι κακομοίρηδες. Οι πλούσιοι με τις κμράδες διακρινόταν από το ντύσιμο. Κολάρο, γούνες, μούσι είναι τα γνωρίσματά τους. Στην εκκλησιά κάθονταν σε εμφανή σημεία και η επιγαμία ήταν πολύ σπάνιο φαινόμενο». Με αφορμή αυτή την αναφορά θα θέλαμε ν' αναφερθούμε στην ταξική διαφοροποίηση που σύμφωνα μ' όσα γράφθηκαν είναι δεδομένη για τη Ζαγορία και κοινωμία. Ηδη από το διάστημα 1204-1431 υπήρχαν έντονες κοινωνικές αντιθέσεις μεταξύ αρχόντων και γεωργικοκτηνοτρόφων, καθώς σύμφωνα μ' όσα αναφέρει ο Λαμπριδής η συμπεριφορά των τιμαριούχων προς τους χωρικούς ήταν άθλια κατά τον ΙΔ' αι. και έγινε η αιτία για την κατάκτηση της περιοχής από τους Οθωμανούς. (Στα 1431 αναφέρονται 13 χωριά του Κεντρικού Ζαγορίου που ανήκουν σε τιμαριούχους). Οι Ζαγορίσιοι εξακολουθούν και στα επόμενα χρόνια να εξασφαλίζουν την επιβίωση από τις ίδιες ασχολίες, αλλά και από την εκμετάλλευση των δασών τα βόρεια χωριά. Εν τω μεταξύ το εμπόριο σε συνδυασμό με την αποδημία γίνεται πηγή πλουτισμού αλλά και «φιλογενείας», ενώ παράλληλα σημαντικές αλλαγές χαρακτηρίζουν την κοινωνική ζωή. Ετσι ενώ η οικόσιτη γεωργία και η κτηνοτροφία αποτέλεσαν την κύρια παραγωγική δραστηριότητα διαχρονικά (τουλάχιστον μέχρι τα 1850-55) όπως ο πλούτος —που καθορίζει την κοινωνική θέση και την ταξική συνειδηση— προέρχονταν από τη μετανάστευση. Το βιοτικό επίπεδο αυξήθηκε ωστόσο η ταξική διαφοροποίηση ήταν αισθητή: «Οι πλούσιοι και οι κακομοίρηδες», «η αρχοντιά και η φτώχεια», «οι αρχοντάδες», οι πρόκριτοι αλλά

και οι μέτοικοι (οι «ξένοι» οι «φερτοί») και οι γύφτοι (οι «αθιγγανοί», οι «Αιγύπτιοι») και κοντά σ' αυτούς οι Βλάχοι και οι Σαρακατσάνοι. Όλοι αυτοί που συνήθως για τους «αυτόχθονες» Ζαγορίσιους ήταν οι «παλιόγυφτοι» οι «παλιόβλαχοι» οι «παλιοταϊάμηδες» κ.ά. (Προσωπικά βίωσα ως παιδί ανάλογους διαχωρισμούς σε Ζαγορίσιο χωριό (δεκαετία του '60) καθώς στα ομαδικά παιχνίδια δεν ανταμώναμε με «βλαχάκια», που συνήθως τ' αουγάγαμε να παίζουν μεταξύ τους συνήθως στις αυλές των σπιτιών τους).

Ετσι η κοινωμία του χωριού λειτουργούσε ιεραρχημένη όπως και η οικογένεια. Ο «αφέντης» του σπιτιού αντιστοιχεί στον «άρχοντα» που είχε ξεχωριστή θέση όχι μόνο στη ζωή αλλά πρώτα την συνειδηση των συγχωριανών, καθώς είχε αποδεχτεί την παραχώρηση ιδιαίτερης και «εμφανούς» θέσης στο χώρο της εκκλησίας μέσα αλλά και «έξω στο χαγιάτι» καθώς καθυστερούσε ακόμα και η Ανάσταση μέχρι να παραστεί ο αργοπορημένος «άρχοντας». Μια ανάλογη σχέση επίσης και στην «αφέντης» και η διαφοροποίηση εμφανής για παράδειγμα από το ιδιαίτερο φαγητό αλλά και την υπόκλιση της νύφης όταν έπινε.

Οι κοινωνικές λοιπόν δομές και οι σχέσεις παραγωγής διαμόρφωσαν κατά την οθωμανική περίοδο την κοινωνική διαστρωμάτωση στο Ζαγόρι, που βασικά αντιστοιχεί στην εθνολογική σύνθεση του πληθυσμού. Σύμφωνα μ' όσα γράφτηκαν από διάφορους ερευνητές, δεν υπάρχει μια σαφής διάκριση των κοινωνικών τάξεων που να είναι κοινά αποδεκτή. Ετσι με κριτήριο τον «εθνολογικό» ή καλύτερα «εθνολογικό» χαρακτήρα των διαφόρων ομάδων θα μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε 4 μεγάλες κοινωνικές κατηγορίες: τους Ζαγορίσιους, τους Βλάχους, τους Γύφτους και τους Σαρακατσάνους. Την κατηγοριοποίηση αυτή επισημαίνει ο Μ. Αράπογλου, όταν αναφέρεται στις κοινωνικές και οικονομικές δομές στο Ζαγόρι (1750-1950) στηριζόμενος στους Π. Αραβαντινό, Δ. Χασιώτη και Ι. Λαμπριδίδη καθώς και σε επιτόπια έρευνα. Ο Δ. Τζιόβας υποστηρίζει την ταξική διαφοροποίηση «αφού υπήρχαν πρόκριτοι (άρχοντες), μέτοικοι και γύφτοι». «Οι πρόκριτοι ήταν οι άριστοι των χωριών, που αντιπροσώπευαν τους κατοίκους και αισθάνονταν μια ταξική υπεροχή. Οι άλλες δυο ομάδες, σύμφωνα με τον ίδιο ερευνητή, ήταν περιθωριακές χωρίς δικαίωμα ψήφου και δική τους γη. Οι βλάχοι θεωρεί ότι αποτελούσαν την πλειοψηφία των κατοίκων των βορειοανατολικών χωριών του Ζαγορίου κατά τους προη-

γούμενους αιώνες, αλλά αργότερα περιορίστηκαν. Οι σκηνίτες (σαρακατσάνοι) θεωρούνται ότι ζούσαν έξω από το πλαίσιο της κοινωνίας του χωριού.

Ο Ε. Μακρής αναφέρεται στους γηγενείς Ζαγορίσιους και στους μέτοικους δηλ. τους «φερτούς» στους οποίους συμπεριλαμβάνει τους γύφτους, τους φύλακες, τους βοσκούς και τους σκηνίτες, που δεν είχαν και πολιτικά δικαιώματα. Οι σκηνίτες Σαρακατσάνοι ήταν μια εντελώς ξεχωριστή κατηγορία και έρχονταν στο Ζαγόρι από τα τέλη του 18ου αι. μονάχα το καλοκαίρι για να ξεκαλοκαιριάσουν τα κοπάδια τους. Από τις αρχές του αιώνα μας όμως άρχισαν σιγά-σιγά να εγκαθίστανται στα χωριά (με το Μεταξικό νόμο του 1938, που τους αποκατέστησε ως δημότες). Από τον ίδιο συγγραφέα αναφέρεται επίσης στην κλίμα αντιπαλότητας και ρατσισμού στις σχέσεις γηγενών Ζαγορίσιων με τους Σαρακατσάνους εξ αιτίας των επαγγελματικών συμφερόντων αλλά και τη διαφορά νοοτροπίας. Δεν παύει ωστόσο να τονίζει την εξάλειψη των «διαχωριστικών γραμμών» σήμερα τουλάχιστον από τη νέα γενιά. Από κοινωνιολογική άποψη διακρίνει λοιπόν τρεις τάξεις στο Ζαγόρι: **τους ταξιδεμένους και διανοούμενους**, που αποτελούσαν και την «ιθύνουσα τάξη» και ήταν οι άνθρωποι του πλούτου και της ευημερίας. Εδώ κατατάσσει από των κατώτερων Βικονιτρούς. Στη δεύτερη τάξη κατατάσσει **τους γηγενείς Ζαγορίσιους** που δεν ταξιδεύονταν και που είχαν κάποια αυτάρκεια. **Στην τρίτη ήταν οι μέτοικοι οι φερτοί**. Από το Β. Χρηστίδη εξ άλλου στη διατριβή του με θέμα: «Αρχιτεκτονική του χωριού Κουκούλι Ζαγορίου» επισημαίνεται η έλλειψη σαφούς και πλήρους αναφοράς σχετικά με το θέμα του διαχωρισμού των τάξεων από τους: Λαμπριδίδη Λαζαριδίδη, Σαραλή, Πέτσα κ.α. (βλ. σχετικά σελ. 246, σημ. 74). Ο ίδιος σε μια προσπάθεια ομαδοποίησης των κατοίκων του Κουκούλιού, τουλάχιστον, κατά την περίοδο 1750-1913 προτείνει τη διακρίση σε: **α) Ζαγορίσιους ή «ντόπιους» ή «αυτόχθονες»** όπου και εδώ υπήρχε διαφορά ανάμεσα στους «αρχοντάδες» από τους άλλους Ζαγορίσιους, πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι μεταξύ Ζαγορίσιων και Μετοίκων. Κι αυτό γιατί «οι τελευταίοι μπορούσαν να γίνουν Ζαγορίσιοι μέσα σε 2 χρόνια αν η διαγωγή του ήταν καλή και ήταν συστημένοι. Ενώ ένας κινός Ζαγορίσιος θα μπορούσε ίσως να γίνει άρχοντας αν τα πολλά του πλούτη θα μπορούσε να τα κρατήσει για 2-3 γενιές τουλάχιστο και συγχρόνως να έχει αυξημένο κύρος στο χωριό. Οι

«πρόκριτοι» συνιστούσαν επίσης μια ιδιαίτερη ομάδα, 2η στην ιεραρχία, που μεγάλο μέρος της κοινωνικής θέσης τους όφειλαν στο αιρετό αξίωμα, στη δημογεροντία του χωριού. Ετσι εξαρτιόταν αρκετά από τον άρχοντα, αφού η εισήγηση εκείνου επηρέαζε την ψηφοφορία». Αλλά μέσα στους ντόπιους υπήρχαν και άλλες ομάδες που χωρίς να αποτελούν «τάξεις» όμως **διαφοροποιούνταν** από το σύνολο λόγω του επαγγέλματος ή ακόμα και από το ντύσιμο. Είναι οι κτηνοτρόφοι (για το ντύσιμο και το επάγγελμα) αλλά και οι ταξιδεμένοι (για το ντύσιμο).

β) Τους «μέτοικους» ή «φερτούς» ή «φερτούς». Εδώ ανήκουν οι Σουλιώτες ή Αρβανίτες, άνθρωποι των όπλων, οι Λακασουλιώτες ή Τσιτάμηδες, εργάτες της γης, οι Μετσοβίτες και οι Βελτιστινοί, δραπετές, βοσκοί, μυλωνάδες, αλλά και οι Βούλγαροι, υπηρέτες («χουσεμκίρηδες») των αρχόντων ή ιπποκόμων.

γ) Οι «γύφτοι» ή «αθιγγανοί» ή «Αιγύπτιοι», που διαφοροποιούνταν σημαντικά από τις άλλες ομάδες και ήταν κοινωνικά απομονωμένοι.

Ο Β. Νιτσιάκος τέλος αναφερόμενος στη διαφοροποίηση των κοινοτήτων από άποψη κοινωνικών δομών τρεις τάξεις στο Ζαγόρι: **τους ταξιδεμένους και διανοούμενους**, που αποτελούσαν και την «ιθύνουσα τάξη» και ήταν οι άνθρωποι του πλούτου και της ευημερίας. Εδώ κατατάσσει από των κατώτερων Βικονιτρούς. Στη δεύτερη τάξη κατατάσσει **τους γηγενείς Ζαγορίσιους** που δεν ταξιδεύονταν και που είχαν κάποια αυτάρκεια. **Στην τρίτη ήταν οι μέτοικοι οι φερτοί**. Από το Β. Χρηστίδη εξ άλλου στη διατριβή του με θέμα: «Αρχιτεκτονική του χωριού Κουκούλι Ζαγορίου» επισημαίνεται η έλλειψη σαφούς και πλήρους αναφοράς σχετικά με το θέμα του διαχωρισμού των τάξεων από τους: Λαμπριδίδη Λαζαριδίδη, Σαραλή, Πέτσα κ.α. (βλ. σχετικά σελ. 246, σημ. 74). Ο ίδιος σε μια προσπάθεια ομαδοποίησης των κατοίκων του Κουκούλιού, τουλάχιστον, κατά την περίοδο 1750-1913 προτείνει τη διακρίση σε: **α) Ζαγορίσιους ή «ντόπιους» ή «αυτόχθονες»** όπου και εδώ υπήρχε διαφορά ανάμεσα στους «αρχοντάδες» από τους άλλους Ζαγορίσιους, πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι μεταξύ Ζαγορίσιων και Μετοίκων. Κι αυτό γιατί «οι τελευταίοι μπορούσαν να γίνουν Ζαγορίσιοι μέσα σε 2 χρόνια αν η διαγωγή του ήταν καλή και ήταν συστημένοι. Ενώ ένας κινός Ζαγορίσιος θα μπορούσε ίσως να γίνει άρχοντας αν τα πολλά του πλούτη θα μπορούσε να τα κρατήσει για 2-3 γενιές τουλάχιστο και συγχρόνως να έχει αυξημένο κύρος στο χωριό. Οι

«πρόκριτοι» συνιστούσαν επίσης μια ιδιαίτερη ομάδα, 2η στην ιεραρχία, που μεγάλο μέρος της κοινωνικής θέσης τους όφειλαν στο αιρετό αξίωμα, στη δημογεροντία του χωριού. Ετσι εξαρτιόταν αρκετά από τον άρχοντα, αφού η εισήγηση εκείνου επηρέαζε την ψηφοφορία». Αλλά μέσα στους ντόπιους υπήρχαν και άλλες ομάδες που χωρίς να αποτελούν «τάξεις» όμως **διαφοροποιούνταν** από το σύνολο λόγω του επαγγέλματος ή ακόμα και από το ντύσιμο. Είναι οι κτηνοτρόφοι (για το ντύσιμο και το επάγγελμα) αλλά και οι ταξιδεμένοι (για το ντύσιμο).

β) Τους «μέτοικους» ή «φερτούς» ή «φερτούς». Εδώ ανήκουν οι Σουλιώτες ή Αρβανίτες, άνθρωποι των όπλων, οι Λακασουλιώτες ή Τσιτάμηδες, εργάτες της γης, οι Μετσοβίτες και οι Βελτιστινοί, δραπετές, βοσκοί, μυλωνάδες, αλλά και οι Βούλγαροι, υπηρέτες («χουσεμκίρηδες») των αρχόντων ή ιπποκόμων.

γ) Οι «γύφτοι» ή «αθιγγανοί» ή «Αιγύπτιοι», που διαφοροποιούνταν σημαντικά από τις άλλες ομάδες και ήταν κοινωνικά απομονωμένοι.

«Ο γείτονας»

Ένα μάλλον ζεστό για Νοέμβριο, μεσημέρι, μακριά σ' ένα απομονωμένο μικρό τόπο κι ενώ σκούπιζε την πλακοστρωμένη βουνοσκεπή αυλή του, ένας άνθρωπος πέθανε. Χωρίς φωνές φόβου ή τρόμου, χωρίς τον επιθανάτιο ρόγχο, χωρίς να προλάβει να ειδοποιήσει τους γιούς του, χωρίς να ανακαλέσει απ' το μνήμα —όπως συνηθίζουν οι άνθρωποι— τη μάνα του, έγειρε το σώμα του και έφυγε από τον εφήμερο τούτο κόσμο στα 86 του χρόνια ο Δημήτριος Πανταζής «εκ της πάλης κατ' εὐχαιρίας Παπύγκου Ζαγορίου ορμώμενος».

Τίποτα το ιδιαίτερο, τίποτα το ξεχωριστό στο θάνατο αυτό. Απλώς επιβεβαιώθηκε για μια φορά ακόμη «το βέβαιον του θανάτου».

Την άλλη μέρα έγινε η κηδεία. Μαζεύτηκαν όσοι χωριανοί απέμειναν στον απειροελάχιστο αυτό τόπο, ήρθαν και οι συγγενείς και οδήγησαν τον άνθρωπο τούτο όλοι μαζί στην τελευταία του κατοικία δίπλα ακριβώς από την τελευταία κατοικία της γυναίκας του.

Συνήθως σ' αυτές τις περιπτώσεις ή καλύτερα σ' αυτού του είδους τις αναφορές, ακολουθεί πάντοτε ένα κείμενο περιγραφικό, σε χρόνο παρελθόντα και με έμφαση στη χρήση επιθέτων για να αποδοθεί έτσι ο χαρακτήρας, η προσωπικότητα, η προσφορά και γενικά η παρουσία του εκλιπόντος και το πέρασμά του από τη ζωή.

Ψηλός, ευγενής άνδρας, με ωραία χαρακτηριστικά, γεννήθηκε στο Πάπγκο και έζησε ηπειρώτικα. Το να ζεις ηπειρώτικα είναι δύσκολο πράγμα.

Γιατί Ήπειρος —παλιότερα τουλάχιστον— σήμαινε ένα πράγμα: ξενιτιά. Και πόνος. Και καύμος. Και νοσταλγία. Και επιθυμία για επιστροφή πίσω στον άγονο και σκληρό τόπο που είναι πατρίδα.

Ετσι και για τον άνθρωπο τούτο η ζωή του κύλησε ηπειρώτικα: τόπος μετανάστευσης: η Σερβία.

Με καράβια, τραίνα και αυτοκίνητα.

Απασχόληση: δουλειά σκληρή.

Κέρδη: όχι πολλά. Πολιτικές συγκυρίες και αλλαγή καθεστώτος έγιναν αφορμή να χαθούν τα πάντα: κέρδη και περιουσίες.

Απ' το επίσημο κράτος —τότε— σχεδόν καμία συμπαράσταση, αδιαφορία, κακοί χειρισμοί και τέλος εγκατάλειψη.

Σύνταξη δεν δόθηκε ποτέ. Αποτέλεσμα: επιστροφή πίσω στο χωριό και ξανά όλα απ' την αρχή. Πίκρα, απογοήτευση και παράπονο.

Όμως ποιόν ενδιαφέρει —εκτός από τους πολύ δικούς του— ποιόν ενδιαφέρει αλήθεια περίπτωση του ανθρώπου αυτού και ο θάνατός του βεβαίως;

Μια περίπτωση σαν πολλές άλλες και μάλιστα με 86 χρόνια ζωής μάλλον ευτυχής κατάληξη του δυστυχούς γεγονότος του θανάτου πρέπει να θεωρηθεί. Και όμως! Για μένα ο άνθρωπος αυτός που πέθανε μια ήσυχη μέρα σ' αυτό το μικρό, μακρινό τόπο ήταν ο γείτονας.

Ο γείτονας μας στο σπίτι μας στο χωριό. Ο γείτονας που τον έβλεπα απ' τα παραθύρια μας που κοιτούσαν το ωραίο του σπίτι. Τον έβλεπα να δουλεύει ακούραστα: να φροντίζει τα ζωντανά του, κατσίκες, κότσυρες, κουνέλια, σκυλιά. Να τα βρίζει, να τα φωνάζει κι αμέσως να τους μιλάει γλυκά σα να μετάνιωπε.

Να κόβει με το τσεκούρι γκάω-γκάω, το χορτάρι τις κρύες νύχτες του χειμώνα όταν το χιόνι σκεπάζει τα πάντα και τα ζωντανά δεν έβρισκαν τι να φάνε.

Έφτανε ο ήχος στο μαντζάτο μας μεσ' την ησυχία της νύχτας, κι εγώ ένιωθα όμορφα και ζεστά, γιατί κάποιος ήταν δίπλα μας, δεν ήμασταν μόνοι μας, ήταν ο γείτονας. Απ' τα παραθύρια μας πάλι έβλεπα το μαγεμένο του φως και πάλι ένιωθα όμορφα. Τον έβλεπα στον κήπο του να φροντίζει τα μελιτσία, να φοράει την προστατευτική μάσκα και να τα «καπνίζει». Να κόβει ξύλα με το πριόνι στη «γαϊδάρα», να παίει και ν' αράζει στους κήπους τα καλοκαίρια με το καπέλο του το ψάθινο και να κουβαλάει καλάθια γεμάτα άσπρα κεράσια —αλήθεια που αλλού υπάρχουν άσπρα κεράσια;

Για μένα λοιπόν ήταν ο γείτονας. Ο γείτονας των παιδιών μου χρόνια. Κι ένιωθα πολύ άσχημα όταν έμαθα το θάνατό του.

Εδώ, μακριά, στη μεγαλούπολη τον έκλαψα το γείτονα.

Γιατί ξέρεις τι είναι να χάσεις το γείτονα; Σ' ένα τόπο μικρό, ένα μικρό χωριό σαν το δικό μου, που η έντονη τουριστικοποίηση έχει πια αφανίσει ό,τι είχε μείνει απ' τα παλιά, ο θάνατος του γείτονα όσο φυσικός και «βέβαιος» να χαρακτηριστεί, είναι σαν το θάνατο μιάς ολόκληρης εποχής.

Γιατί —κακά τα ψέματα— όσα «έγραψε» και στιγμάτισε η ζωή στα 86 χρόνια της ζωής του γείτονά μου που έφυγε οριστικά και χωρίς επιστροφή, δύσκολα ξαναγράφονται και ξαναστιγματίζονται.

Τι λέω! Αδύνατο να ξαναγραφούν. Ό,τι έγινε έγινε και δε ξαναγίνεται. Για τον καθένα και για όλους μαζί. Ο χρόνος δεν γυρνάει ποτέ πίσω. Το βέλος του στοχεύει πάντα μπροστά. Και οι καιροί αλλάζουν. Και στο χωριό μας τα δεδομένα άλλαξαν κι αλλάζουν καθημερινά. Η καλύβα που ο γείτονας εβαζε τα ζώα κι έκοβε το χορτάρι τις κρύες νύχτες του χειμώνα εκείνα τα χρόνια τα παιδικά μου δεν έχει ζωντανά ούτε βέβαια χορτάρι. Έγινε ξενώνας. Τα χέρια του γείτονα δεν θα κρατήσουν ποτέ πια τσεκούρι ή κλαδευτήρι ή σκαλιστήρι ή σκούπα.

Γιατί είναι άψυχα και παγωμένα όπως και το υπόλοιπο σώμα ξεκουράζονται σε χωμάτινη κατοικία, γήινη και αιώνια.

Εδώ μακριά, χιλιόμετρα μακριά στην απρόσβλητο μεγαλούπολη τον έκλαψα το γείτονα.

Εδώ που οι άνθρωποι ζουν κοντά-κοντά αλλά τόσο μακριά. Που δεν ξέρουν ή δεν θέλουν να ξέρουν ποιος ζει δίπλα τους. Που δεν πιστεύουν σ' το γείτονα πρέπει να τον «έχεις», που έλεγε και η γιαγιά μου. Να τον αγαπάς και να τον εμπιστευέσαι όπως και κείνος εσάλλου εσάνα. Γιατί στην ανάγκη στο γείτονα θα τρέξεις, γιατί είσαι άνθρωπος και δεν μπορείς να είσαι μόνος.

Για όλα αυτά εγώ τον έκλαψα τον γείτονα μου το Μήτσο.

Και πολύ με πικραίνει που το καλοκαίρι αυτό, το τελευταίο του καλοκαίρι, δεν πήγα σπiti του να πούμε εκεί στην πλακοστρωτή αυλή του κάτω απ' την κληματαριά ένα καφεδάκι.

Ετσι σε γειτόνοι που είμαστε!

Ελένη Σκούρτη
Αθήνα, Νοέμβρης 2000

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

Όταν αρχίζει το κυνήγι

Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Κάθε χρόνο, μόλις αρχίζει το κυνήγι —ακούγονται οι πρώτες τουφεκιές κι αντιλαμβάνουν οι ράχες από έμπειρους αλλά και πολλούς ερασιτέχνες κυνηγούς— εμένα ο νους μου γυρίζει στο Νίκο.

Τον Νίκο τον Πατισιούκα τον γνώρισα όταν 21 χρονών ήρθα νύφη στα Πάνω Σουδενά, καθώς ήταν συγγενής, ξάδερφος του πεθερού μου. Ήταν ένας ψηλός, ξερακιανός άντρας με μακριά λιπόσαρκα ποδιάρια πάντα μέσα σε μπότες, λαστιχένιες γαλότσιες ή άρβυλα, το κασκέτο βαλμένο χαμηλά κι από κάτω να σπιθίζουν δυο καλοκάγαθα, αθώα, σχεδόν παιδικά μάτια με την ηρεμία του βοδιού χυμένα μέσα τους.

Τα χέρια του ροζιασμένα από την σκληρή δουλιά, γιατί ήταν δουλευταράς ο Νίκος. Ήσυχος, λιγομίλητος, ένα πάθος του το κυνήγι και η σκύλα του η Έμα, και μια μεγάλη αδυναμία του η Ερμίνη η κόρη του αδελφού του τού Θεόφιλου, γιατί ήταν ανύπαντρος και ζούσε μαζί τους.

Δεν ήξερε κανένας κακό λόγο απ' το στόμα του, δεν είχε εχθρούς, μόνο φίλους είχε ο Νίκος. Εγώ τον θαύμαζα, τον αγαπούσα σαν πατέρα, σαν αδελφό αυτό το πελώριο παιδί και μέχρι τώρα τον θυμάμαι με αγάπη.

Όταν άρχιζε το κυνήγι, η ζωή του άλλαζε, έπαιρνε άλλο ρυθμό, ζούσε πραγματικά, λες κι όλο το χρόνο αυτή την εποχή καρτερούσε γι' αυτό ετοιμαζόταν. Κι έκανε διάφορες δουλιές γιατί έπρεπε να εξασφαλίσει τα λεφτά για την άδεια. Όσο για τα «φρέκια» ας ήταν καλά οι φίλοι και πρώτος ο Λάμπας ο γιατρός που του είχε ιδιαίτερη αδυναμία.

Μόνιμη παρέα του ο Κώ- τοιο-Δεμάτης κι ο Βασίλης ο πεθερός μου.

Από το βράδυ ολόκληρο συμβούλιο.

— «Που θ' απολίκουμι αύριο Βασίλ'; Τι λες κι συ Ντίνω; θα νάρθει κι ο Δρόσος (Παπανικολάου) μπορεί κι ο Σταθς (Λαμπριδής) κι ο γιατρός (Φωτιάδης) όλοι κυνηγοί.

Αγαπημένο σπορ δείγμα αξιοσύνης, περισσότερο για την περιπέτεια κι όχι για το κυνήγι, αφού πολλές φορές το χάριζαν ή από φιλία ή για να βγάλουν κάποια υποχρέωση, κι άλλες το

Από το Ημερολόγιο του Κυν. Συλλόγου Ζαγοριού

Από το βράδι γέμιζαν φρέκια με ειδικό μέτρο για την μπαρούτη, δεν ξέρω αν τόκαναν από οικονομία ή για σιγουριά.

Ολόκληρη ιεροτελεστία. Έλαμπαν τα πρόσωπά τους. Όλα έτοιμα αποβραδís και το ψωμί και το τυρί στο «Κλειδοπίνακο».

Πρωί πρωί το συνθηματικό σφύριγμα, καφέ και δρόμο. Η πεθερά μου δεν τα πολυήθελε αυτά γιατί «χάνονταν όλ' τ' μέρα στις ράχες, ούτε δλιά ούτε φροντίδα», καθώς όλο το βράδυ έπλεγε σ' αυτή. Σεχωριστοί κυνηγοί ο Αησιλάος Παπτάς με τον ακριβό μας φίλο τον Τάσιο είχαν πάντα πολλά και καλά σκυλιά.

Γίνονταν διάφορες παρέες, «μ' όποιον ταίριαζαν τα χνώτα τους» κι αχολογούσαν οι ράχες από το ντουφεκίδι, Τελενίσωστό.

Ο Νίκος δεν χρειαζόταν μεγάλες ετοιμασίες. Ένα κομμάτι ψωμί και νερό στο παγούρι το

νικελένιο το Ιταλικό ήταν αρκετό.

Στα ροζιασμένα χέρια φορούσε «χειρόθια» γάντια χωρίς δάχτυλα, να μην εμποδίζουν το σημάδι, μια κουνκούλα με τρεις τρύπες για τα μάτια και το στόμα, το σακίδιο και την αρμάθια καλοδεμένη στην ανύπαρκτη μέση.

λότα και τις ψηλές άβγαλτες και το καλοκαίρι ακόμα γαλότσιες.

Κι όλο κοντοστέκονταν στον μοναδικό δρόμο που διασχίζει το χωριό.

— Βάρεσαι τίποτι Νίκο;

— Κát' κánaμαν...

Ο λαγός συνήθως αναπαύονταν στο σφιχτοδεμένο σακίδιο και μόνο οι ματωμένες κηλίδες μαγνυρούσαν το φονικό, εκτός βέβαια από τα γέλια που έκαναν να φαίνεται τεράστιο αλλά κι αθώο το άδειο στόμα του Νίκου με τα σκόρπια δόντια.

Το λιπόσαρκο κομμάτι στυλόνονταν μπροστά στα γεμάτα επιδοκιμασία βλέματα των συγχωριανών του. Άλλες φορές τα ποδιάρια γίνονταν βαριά κι ατάραγα και το λιγδιασμένο κασκέτο κατέβαινε, σκεπή, όταν η μέρα ήταν άτυχη.

Το χειρότερο ήταν τα σχόλια το βράδι στο καφενείο του Τσαγαρά.

— «Σ' οφει μωρέ Νίκο ο τσιφούτς».

Κι όπως οι ψαράδες κι οι κυνηγοί γίνονται ψεύτες, η ανάγκη τους κάνει, όλο και κάποια δικαιολογία έβρισκε. Πότε τα σκάγια δεν ήταν καλά, πότε ο «τορός» δεν ήταν καθαρός, πότε τα σκυλιά δεν τον σήκασαν, πότε δεν ήταν καλό το «σναπντι».

Όταν αρχίζει το κυνήγι σε φέρνω πάντα στο νου μου Νίκο γιατί σ' έχω συνάντημο του κυνηγού και γιατί δεν θέλω να συμβιβαστώ με τη σκέψη ότι δεν είναι πια κοντά μας ο Ντίνος ο Ζωρδούμης, ο Ντίνος μας.

Εκεί που είσαι καλέ μου Νίκο παρέα με το Νίδα και το Στάθη και το Νάσιο και το Ντίνω και το Λάππα θ' αγναντεύεις τους σημερινούς «οργανωμένους» κυνηγούς με τα 4Χ4 και θα χαμογελάς με συγκρατά- βαση.

«Τα θκά μας ήταν κνίγια όχι τούτα, πήραν όλ' από'να τρέν, κι γίνκιν κυνγάδες». Απ' τον Παράδεισο —σίγουρα που είσαι, όπως όλα τα παιδιά, σκέπασε με την αγάπη σου την άδολη την Ερμίνη κι ακόμα πετάξου ως το Αμπουκίρ και κάνε παρέα, στα ονείρατα, τον Περινκλή μας πούναι στην ξενιτιά.

Θα σου ανάβει σίγουρα ψυχοκέρρι μια και δεν χρειάζεται τώρα πια καλογιαλισμένη καραμπίνα.

Α' Αντί πρόλογου

Δοξάζω το Θεό, γιατί με αξίωσε, τον Αυγούστο του 2000 να επισκεφθώ για μια ακόμη φορά το Άγιο Όρος. Όποιος επισκεφθεί και γνωρίσει τον ξεχωριστό αυτό τόπο της Πατρίδας μας, αισθάνεται την ανάγκη να βρεθεί και πάλι εκεί, να ζήσει για λίγες μέρες σ' ένα διαφορετικό κόσμο, να θαυμάσει τα δημιουργήματα των Μοναχών, των αγωνιστών αυτών της Ορθόδοξης, να «αφουγκρασθεί» την απέραντη πωχία της Αθωνικής Πολιτείας και πάνω απ' όλα να προσευχηθεί, να κάνει απολογισμό της ζωής του και να εξομολογηθεί νοερά στο ημίφως των Ιερών Αγιορείτων Νών των Μονών, των Σκήτων και των Ναισικών στις Καλύβες, στα σκητορία, μέσα σε σπηλιές απόκρημνων βράχων.

Ακόμη να θαυμάσει τα μεγαλοπρεπή Μοναστηριακά κτηριακά συγκροτήματα, που για εκατοντάδες χρόνια γενιές και γενιές Μοναχών εργάστηκαν σκληρά με πίστη και αφοσίωση να τα στήσουν και να τα συντηρήσουν, σε τρόπο που να μένει ο επισκέπτης ή πιο σωστά ο προσκυνητής, κατάπληκτος για τη μεγαλοπρέπεια, την αρχιτεκτονική, για το μέγεθος και την έκταση αυτών των θεοπνευστων φρουριακών δημιουργημάτων.

Γιατί δεν είναι ένας τόπος που τον επισκέπτεσαι, τον προσπερνάς και μένεις με τις αναμνήσεις. Όχι!! Αισθάνεσαι την ανάγκη να ερευνήσεις, να διαπιστώσεις με τα μάτια σου πράγματα πρωτόγνωρα, να συναναστραφείς με μια κοινωνία ξεχωριστών ανθρώπων, που έταξαν στον εαυτό τους στο Θεό, στο Χριστό, στην Παναγία, στην Αφέντρα της Μοναστικής Πολιτείας, που οι εικόνες της στα Μοναστήρια κυριαρχούν, συναγωνίζονται σε ομορφιά και χάρη κι είναι το πιο πολύτιμο σολιδοί τους.

Εκατόχρονες παραδόσεις και θρύλοι

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Όμως όλα αυτά τα προσπερνάς και βρίσκεσαι ξαφνικά μπροστά σε κάποια μορφή Ιερώνοντος, Ιερομόναχου του Αγίου Όρους, που με καλοσύνη σε υποδέχεται. Ζητάς την ευλογία του και νιώθεις, ανάλογα βέβαια και με τον ψυχικό σου κόσμο, ευγνωμοσύνη και σεβασμό σ' αυτόν το θνητό, που αφιερώθηκε στο Χριστό, εγκαταλείποντας τα εγκόσμια.

Ο καλός Μοναχός, ο αγνός Μοναχός, ο «Γέροντας», που πραγματικά αφιέρωσε όλη του τη ζωή στην Υπηρεσία του Θεού, στην Υπηρεσία της Ορθοδοξίας, είναι ξεχωριστός, σε εμπνέει, σου δημιουργεί συναισθήματα ευλάβειας και πίστης, σε ενθαρρύνει, σου δίνει κουράγιο να πορεύεσαι με ταπεινοφροσύνη, σαν πολίτης και ευσεβής Χριστιανός.

Όμως δεν τελειώνει το Άγιο Όρος με το τυπικό πέρασμα από Μοναστήρια, Σκήτες, Καλύβες και σκητορία. Χρειάζεται να διαθέσεις χρόνο, να μελετήσεις περισσότερο. Να συναναστραφείς με τους ανθρώπους αυτούς, να ζήσεις σ' αυτόν τον ξεχωριστό κόσμο, να διανυκτερεύσεις σε Μοναστήρια, να φιλοξενηθείς στο Αρχονταρίκι, να συζητήσεις με τον Αρχοντάρη, να επισκεφθείς τον Ηγούμενο και ν' ακούσεις τους υψηλούς στόχους του Μοναχισμού και της Ορθοδοξίας! Να ξαγρυπνήσεις στις ολονύκτιες αγρυπνίες, να προσκυνήσεις τα Ιερά Λείψανα, να παρακαθήσεις στις Τράπεζες και να νιώσεις την άγια ατμόσφαιρα του χώρου, να γευθείς τα λιτά γεύματα σε καθαρά ανοξείδωτα σκεύη, ενώ ο «Αναγνώστης» ή «Διαβάστης», σε μια ψηλή καρέκλα διαβάζει εδάφια της Γραφής, ομιλίες των πατέρων της εκκλη-

κή Πολιτεία, για το Άγιο Όρος, είναι ανάγνη να φθάσεις εκεί ψηλά στα 2033 μ., στην κορυφή του όρους Άθω.

Το πυραμιδοειδές ιερό βουνό, που δεσπόζει στη Χερσόνησο και στο Αιγαίο κι είναι ορατό από το Πήλιο, από τον Όλυμπο και τα νησιά του Αιγαίου. Από την αρχαία εποχή στον Όμηρο, από τον Ηρόδοτο και τον Αισχύλο γίνεται αναφορά στο όρος Άθως. «Όρος μέγα τε και ονομαστόν ες θάλασσαν κατήκον» (Ηρόδοτος). (Με-

Η Παναγία, υψόμ. 1500 μ. στο όρος Άθως. 18.8.2000. Παραμονή της εορτής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (με το παλιό ημερολόγιο) (Φωτό Κ.Δ.Χ.)

για και ονομαστό βουνό που ακούει με προσοχή τη θάλασσα).

Η κατάκτηση της κορυφής του Άθω είναι μια αξεχάστη εμπειρία, ορειβατική, φυσιολατρική και προσκυνηματική. Απέραντη και πανοράμια ή θέα προς όλα τα σημεία του ορίζοντα, σε στερία και θάλασσα, σε κάνουν να ξεχάσεις, όταν φθάσεις και την κούραση και την ταλαιπωρία. Εκεί στην κορυφή όλα ξεχνιούνται.

Όμως αξίζει να συνδυάσεις αυτή την απόφαση σου με τη γιορτή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, που γιορτάζεται στο Άγιο Όρος στις 19 του Αυγούστου με το παλιό ημερολόγιο.

Στα 1500 μ. υψόμετρο, σε μια ωραία τοποθεσία, σε χαρακτηριστικό σημείο της διαδρομής προς την κορυφή είναι η Παναγία.

Πρόκειται για ένα πέτρινο κτήριο, είδος καταφυγίου, που συστεγάζεται σ' αυτό μικρό εκκλησάκι στο όνομα της Προστάτριας του Αγίου Όρους.

Κατά κάποιον τρόπο υποχρεωτικός σταθμός. Εκεί ο «Γέροντας Νήφων», εκπρόσωπος της Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας, οργανώνει τις ετοιμασίες υποδοχής των Μοναχών από τα είκοσι Μοναστήρια, τις Σκήτες και τις Καλύβες του Αγίου Όρους καθώς και των όχι λίγων κοσμικών προσκυνητών, προσφέροντας σε όλους την παραμονή νοστιμότατη μενίστρα με χταπόδι και ανήμερα της γιορτής από τα χαράματα ψαρόσυρτα με εκλεκτά ψάρια και κόκκινο ανιορείτικο κρασί.

Από την Παναγία το απόγευμά σου στις 18/8 ξεκινάς η Παναγία των Μοναχών και των προσκυνητών προς την κορυφή του Άθω, όπου υπάρχει το μικρό εκκλησάκι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος και γίνεται πανηγυρική ολονύκτια αγρυπνία, ψάλλεται το «Εν τω Όρει μετε-

μορφώθεις Χριστέ...», ενώ τις μεταμεσονύκτιες ώρες προσφέρεται σε όλους η Θεία Κοινωνία.

Η παρέα μου από δυο εκλεκτούς Θεσσαλονίκης, που έχουν πάει πολλές στο Άγιο Όρος, τον διακεκριμένο καθηγητή της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. Γιάννη Αβραμίδη και το φίλο του Γιώργο Χατζηπαπά, Δ/κό υπάλληλο επίσης του Α.Π.Θ., προς τους οποίους και οφείλω ευγνωμοσύνη γιατί ήταν η αιτία να γνωρίσω αρκετά καλά το Άγιο Όρος, βιώσαμε μια μοναδική εμπειρία στο πενήντημο οδοιπορικό μας από 17 μέχρις 21 Αυγούστου ανάμεσα στους σωητμούς και ταπεινούς Μοναχούς, τους ευσεβείς υπηρέτες της Ορθοδοξίας.

Είναι τόσο μεγάλη η ιστορία του Μο-

ναχισμού και του Αγίου Όρους. Ιστορία που ξεκινάει από τα μέσα της πρώτης χιλιετηρίδας και αναφέρεται στους πρώτους ασκητές και ερημίτες και παίρνει συγκεκριμένη μορφή από το 963, όταν ο Όσιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης, με τη βοήθεια του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά θεμελίωσε η μάλλον ίδρυσε την Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας και καθιέρωσε το κοινοβιακό σύστημα του ασκητισμού. Άνηκε το Άγιο Όρος τους πρώτους αιώνες και μέχρι της άλωσης από τους Τούρκους το 1430, στη Βυζαντινή αυτοκρατορία. Υποστηρίχθηκε από τους Βυζαντινούς Αυτοκράτορες και Ορθόδοξους Ηγεμόνες. Έχουν ασχοληθεί πάρα πολλοί κι έχουν γραφεί πολλά βιβλία και εντυπώσεις από πολλούς ξένους και Έλληνες περιηγητές και Ιερομόναχους του Αγίου Όρους. Όμως η μεγάλη αυτή ιστορία μόνο για όσους θέλουν να μάθουν και δείξουν ενδιαφέρον.

Για μας τους Έλληνες, το Άγιο Όρος, η Χερσόνησος του Άθω, ύστερα από μια νικηφόρα εκστρατεία του 1912, άνηκε πλέον οριστικά στην Ελλάδα, στην Ελληνική Επικράτεια, σε όλους τους Έλληνες κι αποτελεί εθνική κληρονομία, ανεκτίμητη περιουσία, με διεθνή ακτινοβολία.

Γιάννινα 8 Οκτωβρίου 2000

Κώστας Δημ. Χριστοδούλου

Υ.Γ. Αποφάσισα να δημοσιεύσω αυτή τη σχετικά μακροσκελή εισαγωγή του οδοιπορικού μας στο Άγιο Όρος για χάρη των αναγνώστών, Ζαγοριανών και φίλων (και γι' αυτούς που έχουν πάει, αλλά και για κείνους που θα αποφασίσαν, γιατί πραγματικά αξίζει και ποτέ δεν θα μετανιώσουν).

Κ.Δ.Χ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΒΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙΟΥ

του Στάθη Βασιδέρη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

1852	Ανακαινίστηκε το καθολικό της Μονής του Προφήτη Ηλία Σε κατάστιχο της Μονής είναι γραμμένο «...Ανακαινίσθη δε αυτή η παρηρία εις τα 1832 Ιουνίου 15 ηγουμενεύοντος Αμβροσίου Ιερομονάχου. Και εις το παρόν κατάστιχον της παρηρίας του Ιερού Μοναστηρίου είναι γεγραμμένα των κτητόρων τα ονόματα της Βεζιτζίας και χωρίων ζωντών και τεθνεώτων υπέρ απεισεως αμαρτιών αυτών, ών ο Κύριος συναριθμήση τας νυχάς αυτών εν σκηναίς δικαίων και εν Μοναίς αγίων Αμίων»
1832	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Αλέξιος Παπαρρούσης. Διατέλεσε βεκλής και κατά το έτος 1838
1832	Ο Αναστάσιος Μίσιογλου με 5.000 γρόσια μετατρέπει το σχολείο της Άνω Βίτσας σε ξενώνα
1832- άννω στη	Γεννήθηκε ο Ματθαίος Παρανάκας καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Χάλκης, Γυμνασιάρχης, Δευθυντής Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης από την Κάτω Βίτσα Βιβλία του: • Σχεδιασμοί περί της εν τω Ελληνικό Έθνη καταστάσεως των γραμμάτων από αλώσεως Κων/πόλεως (1453 μ. Χ) μέχρι των αρχών της 19 ^{ης} εκατονταετηρίδος Κων/πόλεως 1867 • Ελληνική ανθολογία Χριστιανικών ποιημάτων Μόναχον 1871 • Περιήγησις Ανδρέου Λιβαδιού 1873 • Ιστορία της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης 1885
1832	Ο Αλέξιος Παπάζογλου κατασκεύασε την κοινοτική στέρνα της Κάτω Βίτσας
1833- 1836	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Ιωάννης Πέτρον
1836	Ο Γεώργιος Ριζάρης, ενώ βρισκόταν στην Οδησό, αφιέρωσε την πατρική τους οικία στο Μονοδέντρι για να γίνει 'Κοινή Σχολή των Ελληνικών Μαθημάτων'. Επίσης την κληροδότησαν και με 2.500 γρόσια επισώως (13.080 γρόσια κατά το έτος 1880) για τα έξοδα λειτουργίας της και την εξόφλησαν με πλούσια βιβλιοθήκη.
1835	Ο Ταυρ. Μπουζής από την περιοχή Μπερατίου στρατολόγησε στην Αλβανία σώμα τουρκολόγων και ξεκίνησε το Μάρτιο του 1835 για τα Ιωάννινα. Ανεβαίνοντας στο Μονοδέντρι τους πυροβόλησε κάποιους από τους κατώτερους. Επειδή νόμισε ότι εκεί βρισκόταν ο αυτοκρατορικός στρατός προσέφυγε στη Μονή του Προφήτη Ηλία. Μετά από μερικές ημέρες με τις οδηγίες του Χασάν Πρόνιου και Γ. Τζίμα οπλαρχηγού του Ζαγορίου, έφτασε στις τρεις ενόριες της Βίτσας στρατός με σκοπό να διώξει το ληστή. Αυτός αφού απογύμνωσε τη Μονή, έβαλε φωτιά στις 13 Απριλίου και την έκαψε. Μετά υποχώρησε και κατέλαβε κάποιες οχυρές θέσεις στο Τσερβάρι. Βλέποντας ότι περικυκλώθηκε από τον Λαρισαίο Χασάν Αγά, τοποτηρητή του διοικητή των Ιωαννίνων, από 8.000 στρατό και τηλεβόλα, συνεννοείται με τους ομόφυλους του Γαμίμους με αρχηγό τον Χασάν Πρόνιο, που αποτελούσαν την εμπροσθοφυλακή του στρατού, φεύγοντας κρυφά μαζί με τους άντρες του χωρίς να πάθουν το παραμικρό, αν και τουφεκίζονταν πολλές μέρες.
1835	Ο Χρήστος Γεωρ. Σάρρου από την Κάτω Βίτσα διατελεί αρχιγραμματέας στη Δάρισα του Γενικού Διοικητή Ηπείρου και Θεσσαλίας Βεζήρ Εμίν Πασά
1837	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Παπαδημήτριος Σακελλαρίου
1837- 1915	Γεννήθηκε στην Άνω Βίτσα ο Μάνθος Ν. Βελογιάννης ευεργέτης του Ελληνικού Έθνους. Με διαθήκη του άφησε χρηματικά ποσά στον Εθνικό στόλο (140.000 χρυσές δραχμές), χρήματα στην Εθνική Τράπεζα για να σπουδάζουν φτωχά παιδιά από τη Βίτσα κ. α.
1838	Ο Ιερομόναχος Διονύσιος, ένας από τους συντάκτες του περιοδικού 'Λόγιος Ερμής' (1818-1821), κληροδότησε στη Σχολή Μονοδεντρίου 10.000 αργυρά φιορίνια σε αυστριακούς τίτλους και την αξιολογή βιβλιοθήκη του.
1838	Ο Αναστάσιος και η Σμαραγδή Μίσιογλου κληροδότησαν στην Ελληνική Σχολή Άνω Βίτσας 20.000 γρόσια, εκ των οποίων ένα μέρος χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή των σχολείων, τα δε υπόλοιπα προς απόδοση καθυστερούμενου φόρου. Επίσης κληροδότησαν και στη Δημοτική Σχολή 15.000 γρόσια
1839	Η Καλοσύνη Λεοντίου Σερεμέτη κατασκεύασε τα καλντερίμια στο Μονοδέντρι με 5.000 γρόσια. Επίσης έδωσε 200 γρόσια στην εκκλησία του Αγίου Αθανασίου στο ίδιο χωριό.
1839- 1900	Γεννήθηκε ο Απόστολος Τάγης φιλόλογος και συγγραφέας από το Μονοδέντρι Έργα του: • Ερμηνεία του Αριστοτελείου ορισμού της τραγωδίας Κων/πόλεως • Σχόλια εις τον Εσφοκράτη (Κύρου Ανάβασις και Κύρου Παιδεία) Κων/πόλεως • Σχόλια εις τους Αισωπικούς μύθους Κων/πόλεως • Ωδή εις Χριστάκην Ζωγράφον Κων/πόλεως 1893
1839	Απριλίου 29 Ανακαινίσθηκε ο Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου στο Μονοδέντρι
1839- 1840	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Κώστας Κεράτζης. Επίσης διατέλεσε βεκλής και κατά τα έτη 1846-1848
1840	Βεκλής Κάτω Βίτσας ο Θεόδωρος Γεωργίου Τζιαούσης «Το χωρίον (Μονοδέντρι) ονομάσθη εκ κολοσσαίου δένδρου (ελάτης), υψομένου παρά την ώλυτε μονήν του Αγίου Μηνά, βληθέντος δ' υπό κεραυνού και σωζομένου μέχρι του 1840, καθ' ό μαι είπε και ο φύλατος κ. Σπ. Χασιώτης.» 'Ζαγορικά θέματα έρευνα' Δημήτριος Σάρρου
1840	Οι αδελφοί Μάνθος και Γεώργιος Ριζάρης ιδρύουν στην Αθήνα την Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή. Επίσης το 1841 άφησαν τα κτήματά τους στο Ιάσιο στο Μονοδέντρι και 2.200 δραχμές (1.000 δραχμές στη Σχολή Μονοδεντρίου και 1.200 δραχμές στο Παρθενάγειο). Η Αδελφότητα των Ριζαίων κληροδότησε με 10.000 γρόσια το Παρθενάγειο.

1840	Η Φανίκα Χατοτή-Γιάννη από τις Νεγάδες ιέρεια της Μονής Προφήτη Ηλία δαπάνησε χρήματα για την επιδιόρθωση του δρόμου πίσω από τη Μονή
1841- 1845	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Δήμος Μπελογιάννης. Επίσης διατέλεσε βεκλής και κατά τα έτη 1849-1850
1841	Απεβίωσε στην Αθήνα ο Γεώργιος Ριζάρης Μεγάλος Ευεργέτης του Έθνους
1842	Ο Κωνσταντίνος Πρίγκος επισκευάζει το παρεκκλήσι των Αγίων Αποστόλων στη θέση 'Μπρίνος', το οποίο είχε κατασκευάσει ο πεθερός του Γ. Κόνιαρης
1842- άννω στη	Γεννήθηκε ο Γεώργιος Χασιώτης (Μουντζοφίλος) φιλόλογος και συγγραφέας από τη Βίτσα Έργα του: • Συλλογή των κατά την Ήπειρον δημοτικών ασμάτων 1866 • Περί Δωδώνης Αθήναι 1867 • Η δημόσια εκπαίδευσις των Ελλήνων από την άλωση της Κων/πόλεως μέχρι σήμερα (στα γαλλικά) Παρίσι 1881 • Η γλώσσα του Έλληνα, Ο Πωγοπρόδρομος και οι οπαδοί αυτού Κων/πόλεως 1909 • Περί των δημοδίων μνημείων εν τη ελληνική λογοτεχνία και εν τη ζωική λαλιά του λαού Αθήναι 1910 • Βυζαντινά σελίδες (2 τόμοι) Αθήναι 1910
1842	Ο Παναγιώτης Δ. Μπίτσας έδωσε 700 γρόσια στην εκκλησία του Αγίου Μηνά στο Μονοδέντρι
1843	Ο Δημήτριος Τσιοβάρης από την Κάτω Βίτσα αγόρασε από την κοινότητα με 2.000 γρόσια χωράφια, τα οποία είχαν αφιερώσει διάφοροι παπιοί και απέφεραν στη εκκλησία 300 γρόσια ετησίως. Τα χωράφια αυτά ο ίδιος τα επέστρεψε στην εκκλησία για να ησυχάσει, επειδή κατά τη διάρκεια της νύχτας στον ύπνο του, γκρίνιαζε και φωνικούσε με την Παναγία.
1844- 1873	Στη Ριζάρειο Σχολή στην Αθήνα μαθήτευσαν την περίοδο αυτή 300 μαθητές και 100 κληρικοί
1844	Ο Στέργιος Τζίμας από το Μονοδέντρι με διαθήκη του άφησε γροναία χρηματικά ποσά στη Ριζάρειο Σχολή, στο Αμάλειο ορφανοτροφείο, στο Βεροκομείο Αθηνών και στο χωριό του το Μονοδέντρι.
1844	Ο Δήμος Καραγιάννης από τη Βίτσα κατασκεύασε τη βρύση στη θέση 'Κορνίσι'
1844- 1850	Ο Αλέξιος Παπάζογλου κατασκεύασε με 6.500 γρόσια την κοινοτική στέρνα στην Άνω Βίτσα. Επίσης με δικές τους δαπάνες κατά τα επόμενα χρόνια διάνοιξαν στέρνες και πηγάδια στην Άνω Βίτσα για κοινή χρήση και οι: Λάζαρος Μίσιογλου, Δημήτριος Δάνος, ο ιερομόναχος Χατοτή Ιάκωβος, Δημήτριος Τσιοβάρης και Θεόδωρος Δημοσίουρης
1845	Η Δέσποινα Π. Παπά κατασκεύασε το καλντερίμι από τα Επάνω Σουδενά μέχρι τη θέση 'Λαβαδάκια' της Βίτσας
1845- 1881	Γεννήθηκε ο Θεοχάρης Τάγης καθηγητής των εμπορικών από το Μονοδέντρι Βιβλίο του: • Εμπορική αριθμητική και Λογιστική Κων/πόλεως
1845	Ο Δημήτριος Σεμιτέλος από το Μονοδέντρι κληροδότησε (1845, 1852-1875) με σουδαία χρηματικά ποσά για την εκπαίδευση φτωχών Ζαγοριστών νέων, με οι εκτελεστές της διαθήκης Θεόδωρος Δούμας και η γυναίκα του Αγγελική, έκρυσαν τη διαθήκη του. Αναγκάστηκαν μόνο να δώσουν μετά από πάσους από το 1852-1875 1.000 γρόσια το χρόνο σε 10 μαθητές από το Ζαγόρι.
1846- 1897	Γεννήθηκε ο Δημήτριος Χασιώτης καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και συγγραφέας από τη Βίτσα Έργα του: • Η Ήπειρος και το ελληνικό ζήτημα (γαλλικά) Παρίσι 1879 • Παρατηρήσεις τινές επί της θεραπευτικής δυνάμεως της κίνησης Αθήναι 1879 • Περί ρευματισμών νοσογενών παθήσεων Αθήναι 1880 • Ιστολογικά μελετήματα περί του υαλίνου χόνδρου τόμ. Α' 1881 & τόμ. Β' 1882 Αθήναι • Περί της εμφρακτικής αναδείξεως των ραβδωτών μυϊκών νών των μαστοφόρων ζώων Αθήναι 1888 • Έργον του παθολογικού ανατομείου Αθήναι • Ο αμοιβαίος θανισμός εν τη του Ασκληπιού τέχνη και τα έργα αυτού Αθήναι 1887 • Διατριβαί και Υπομνήματα περί Ηπείρου (από τον 1874 έως τον 1879) Αθήναι 1887 • Η διαθήκη της Αγγελικής Αλ. Παπάζογλου Αθήναι 1891
1846	Τη χρονιά αυτή ξεκινάει στο Μονοδέντρι τη λειτουργία του Παρθενάγειου το πρώτο στο Ζαγόρι και στην Ήπειρο
1849	Νοέμβριος Κατασκευάστηκε το κτίριο του Ηγουμενείου στη μονή της Αγίας Παρασκευής
1850- άννω στη	Γεννήθηκε ο Μιλτιάδης Πανταζής Υφηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών από το Μονοδέντρι. Βιβλία του: • Περί του καθ' Όμηρον οικιακού βίου Κωνσταντινούπολη 1868 • Περί της παιδευτικής των Ελλήνων γραμμάτων δυνάμεως Κωνσταντινούπολη 1869 • Ανθολόγιον τεχνολογικών Κωνσταντινούπολη 1874 • Γραμματική της Αττικής διαλέκτου Αθήναι • Συντακτικόν της Αττικής διαλέκτου, (1 ^η) μέγα και (2 ^η) μικρόν Αθήναι • Ανθολογία τεχνολογική προς άσκησιν εν τη γραμματική Αθήναι • Κατάλογος των της Αττικής διαλέκτου ανωτάτων ρημάτων Αθήναι • Περί της διδασκαλίας της αρχαίας Ελληνικής Αθήναι 1889 • Προς την εν αγώνι κρίσιν του μικρού Ελληνικού Συντακτικού μου Αθήναι 1889 • Ανασκευή των κατά της Γραμματικής αυτού κατηγοριών Αθήναι 1895 • Περί του νόθου των Πλάτωνος Νόμων Αθήναι Α' 1896, Β' 1897, Γ' 1901 • Επί της της Ελληνικής γραμματολογίας υπηγεσία ήδε πραγματεία ότι αλλότρως οι Πλάτωνος νόμοι (μέρος Α') Αθήναι 1897 • Γεώργιος Γαρδικας γελουσιόπων την κρίσιν των διδακτικών βιβλίων και κακογραφών άμα εν αυτή Αθήναι 1897

	- Περί της Ρητορικής ως κλάδου της Φιλολογίας Αθήναι 1898 - Η της Ρητορικής διδασκ. προς την νυν ρητορείαν ημών και τον νυν λόγον Αθήναι 1899 - Περί του διασηφικού της Ελληνικής φωνής Αθήναι 1899 - Πατωικά προς τας Αππέλτου και τας Ριττήρου κρίσεις Αθήναι 1899 - Κριτικά εις Ουσενήρου και Ραδεμαζήρου έκδοσιν Διονυσίου του Αλικαρνασέως Α' Αθήναι 1900, Β' 1902 - Εκπνορθωτικά εις Δημήτριον τον Ψευδοφαληρέα Αθήναι 1903 - Η Ισοκράτους Ρητορική Αθήναι 1904 - Η του κ. Ανδρέου Σκιά φιλολογική και λογική δύναμις υπό δύο βιβλίων αυτού μνηνόμεν Αθήναι 1905 - Η του κ. Ανδρέου Σκιά απολογία μάλλον της κατηγορίας αυτών ελέγχουσα Αθήναι 1906
Μέσα 19 ^η αιών	Πληθυσμακά Στοιχεία Μονοδέντρι Οικίες: 106 Κάτοικοι: 700 Άνω Βίτσα Οικίες: 74 Κάτοικοι: 600 Κάτω Βίτσα Οικίες: 63 Κάτοικοι: 340 Ιστορική μελέτη περί της εν Ηπείρω χώρας Βεζιτζής, Νικολάου Ιωάννη 1939
1850	Βεκλής Κάτω Βίτσας ο Βασίλειος Αναγνωστάκης
1850	Γεννήθηκε στην Κάτω Βίτσα περίπου την εποχή αυτή ο Μιχαήλ Αναγνωστάκης ή Μίσιος γιατρός παθολόγος στην γενέτειρά του.
1851- 1853	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Αναστάσιος Σακελλαρίου. Επίσης διατέλεσε βεκλής και κατά τα έτη 1861
1852- 1920	Γεννήθηκε ο Γεώργιος Ζηκίδης διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής, καθηγητής φιλόλογος και πολυγραφότατος συγγραφέας από τη Βίτσα Βιβλία του: • Νεοελληνικά ηπειρωτικά ανέκδικτα Αθήναι 1885 • Γραμματικά παρατηρήσεις εις την αρχαίαν ελληνικήν Αθήναι 1885 • Λεξικόν απάντων των ρημάτων της Αττικής διαλέκτου Αθήναι 1888 • Πλάτωνος Κρίτων μετά σχολίων Αθήναι 1888 • Μεγάλη γραμματική της Ελληνικής γλώσσας Αθήναι 1889 • Γραμματική Ομηρική Αθήναι 1889 • Φιλολογικά σκαλαθώματα Αθήναι 1891 • Διορθωτικά εις Έλληνας συγγραφείς Αθήναι 1891 • Θεουκιδίδου: Ο Πελοποννησιακός και Αθηναίων πόλεμος (1 ^η , 2 ^η και 3 ^η) Αθήναι 1892 • Συντακτικόν της Ελληνικής γλώσσας Αθήναι 1892 • Ελληνική Χριστομάρθεα Αθήναι (1 ^η) 1893 και (2 ^η) 1906 • Διδακτική γραμματική της Αττικής διαλέκτου Αθήναι 1893 • Εγχειρίδιον της Ελληνικής Γραμματικής Αθήναι 1893 • Επετιμν συντακτικόν της Ελληνικής γλώσσας Αθήναι 1893 • Πλωτωνικά χωρία εν τη Αισολογία Σωκράτους του Κρίτων και τω Λάχητι διορθωμένα Αθήναι 1896 • Πλάτωνος Κρίτων μετά σχολίων ερμηνευτικών, κριτικών Αθήναι 1898 • Επικρασία εκ Θεσσαλίας ανέκδοτος Αθήναι 1899 • Εγχειρίδιον Εμπερικτής Ψυχολογίας Αθήναι 1903 • Διορθώσεις εις Έλληνας συγγραφείς (Τόμοι Α' και Β') Αθήναι 1904 • Φιλολογική δράσις Αθήναι 1910 • Η χρήσις του ρήματος ασκοαλέει τινα τι πότερον επί κακής μόνον έννοιας κείται ή επί αγαθής, διευκρινισμένης Αθήναι 1914 • Πότερος Βρόμος διά του Ω γραπτού ή Βρόμος διά του Ο το σημαίνον την δυσωσίαν Αθήναι 1915 • Γραμματικά ζητήματα εκ της Γ. Χατζηδόκη Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας ελεγχόμενα Αθήναι 1916 • Αρχαίκα και Θεσσαλικά επιγραφαί Αθήναι • Διλέξις περί Ηπείρου και των κατ' αυτήν Αθήναι 1919 • Γραμματικά παρατηρήσεις και διορθώσεις Αθήναι 1919 • Τι είναι πατρίς και τις ο υπέρ αυτής εν πολέμω θάνατος Αθήναι 1919 • Λεξικόν ορθογραφικών και χρηστικών Αθήναι 1924
1854	Ο Δημήτριος Σεμιτέλος από το Μονοδέντρι διδάκτωρ της Φιλοσοφίας και Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου εκδίδει το πρώτο βιβλίο των Ηπειρωτικών.
1854	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Μάνθος Ζώης
1855	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Μήτριος Ζήκος
1856	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Αναστάσιος Σακελλαρίου και Γεώργιος Λάμπρου
1856	Πληθυσμακά Στοιχεία Μονοδέντρι Οικίες: 54 Οικογένειες: 65 Κάτοικοι: 325 Άνω Βίτσα Οικίες: 51 Οικογένειες: 99 Κάτω Βίτσα Οικίες: 88 Οικογένειες: 88 Κάτοικοι: 935 «Χρονολογία της Ηπείρου Παναγιώτης Αραβαντινός»
1857	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Αναστάσιος Σακελλαρίου και Θεόδωρος Σφάγγος
1858- 1860	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Θεόδωρος Σφάγγος. Επίσης διατέλεσε βεκλής και κατά τα έτη 1862-1867
1858	Ο Χατζή Καλλίνικος ηγουμένος της Μονής Ευαγγελιστρίας Άνω Σουδενών επασκεύασε τη γέφυρα στη θέση 'Καταβόθρη'
1859- 1872	Ο Ιωάννης Χριστοφόρου ή Βεϊτινός άφησε 70-80 λίρες το χρόνο για τα σχολεία, τους φτωχούς και για έργα στην υψύτερη πατρίδα του τη Βίτσα. Το 1872 άλλα 15.000 ρούβλια αργυρά για να γίνουν σχολεία. Για την εκκλησία της Άνω Βίτσας 2.000 ρούβλια αργυρά και την εκκλησία της Κάτω Βίτσας 1.000 ρούβλια. Επίσης 50.000 ρούβλια αργ. για διατήρηση Ελληνικής Σχολής (8.000 γρόσια ετησίως), Παρθενάγειου, Ιατρού στις δύο Σχολές και 10.000 ρούβλια για να σπουδάσει ένα παιδί από την κοινότητα κτλ. όπως και 10.000 ρούβλια για να σπουδάσει ένα παιδί από τους κληρονόμους και δεν εκτελέστηκε
1859	Επισκευάστηκε το κτίσι στη Μονή του Προφήτη Ηλία από τους κατοίκους των τριών μαχαλάδων της Βίτσας
1859	Ο Σέργιος Τζίμας από το Μονοδέντρι άφησε στη Ριζάρειο Σχολή 2.000 φλουριά για να σπουδάζουν με τους τόκους των χρημάτων αυτών 2 φτωχά παιδιά από το Ζαγόρι, μα η διαθήκη ακυρώθηκε από δικαστήριο στη Βλαχία υπέρ του Στέα, συγγενούς του ευεργέτη.
1859	Νοέμβριος Στη μονή Αγίας Παρασκευής μονάζουν εννιά μοναχές με ηγουμένη τον ιερομόναχο Ζαχαρία από τη Ζίτσα

1861- 1957	Γεννήθηκε ο Κωνσταντίνος Σφάγγος δάσκαλος από την Άνω Βίτσα Βιβλίο του: • Σχολικά παιδιά Αθήναι 1900
1863	Η Αγγελική χήρα του Αλεξίου Παπάζογλου κατασκεύασε το γεφύρι στη θέση 'Λαγκάτζα' (Τσαρκοβίστα-Μαλακάσι-Κούρεντα) με 13.600 γρόσια. Επίσης έδωσε 800 λίρες στο ομώνυμο Παρθενάγειο στα Ιωάννινα.
1863- 1874	Μια λογοδοσία στο Μονοδέντρι λέγει ότι 683 και 17/100 δραχμές "...εις ιερών σκοπών φαίνεται ως δαπανηθείσαι εις το κίνημα του 1855"
1864- 1939	Γεννήθηκε στη Βίτσα ο Αριστοτέλης Πετρ. Δάνος γιατρός στη γενέτειρά του μετά το θάνατο του Μιχαήλ Αναγνωστάκη
1864- 1944	Γεννήθηκε ο Σπυρίδων Χασιώτης, ο επονομαζόμενος Πατέρας της Ελληνικής γεωργίας, καθηγητής της Γεωπονικής Σχολής Αθηνών και συγγραφέας από τη Βίτσα Έργα του: • Ο όνος Αθήναι 1903 • Η ελαιο Αθήναι 1907 • Γνώμη περί αγροτικής ασφαλείας Αθήναι 1914 • Οι κυριότεραι βάσεις μιας αληθούς Γεωργικής πολιτικής Αθήναι 1916 • Ο λαχανόκηπος Αθήναι 1924 • Η Γεωργική Εκπαίδευσις στα Δημοτικά Σχολεία Αθήναι 1929 • Τα καλλιεργητικά συστήματα εν Ελλάδι Αθήναι 1937 • Περί αυξήσεως του αγροτικού εισοδήματος των ορεινών κατοίκων Αθήναι 1938 Επίσης διατέλεσε εκδότης και διευθυντής των περιοδικών: • Γεωργική πρόοδος Αθήναι 1892-94 • Νέα Γεωπονικά Αθήναι 1900-1930
1865	Η Αγγελική Παπάζογλου κατασκεύασε το δρόμο 'Καγκέλια' πάνω από το Λυκόστομο στο Μιτσικέλι, που οδηγεί στα κεντρικά χωριά του Ζαγορίου, με 10.000 γρόσια. Επίσης άφησε 28-30 λίρες οθωμανικές το χρόνο στο Ελληνικό Σχολείο της Άνω Βίτσας, ως μνημόσυνο του άντρα της Αλεξίου.
1865	Καταγραφή γεννημάτων και δεκάτης της Βίτσας Κάτω Μαχαλάς κατά το έτος 1865 Αυγούστου 21 σε οκάδες: Σίκαλις 12.269 Αραβόσιτος 14.179 Σίκαλις 2.025
	Φακή 342 Ρόβι 762 Κριθή 30 Σταφυλιά 4.413 Ρεβόθια 34 Βρώμη 25 Καρύδια 64
1868	Κατασκευή καλντεριμιού (σκάλα Βίτσας), που οδηγεί από τη Βίτσα προς το ποτάμι μέσα στη χαράδρα του Βίκου, από την Αγγελική Παπάζογλου με 4.500 γρόσια
1868	Βεκλής Άνω Βίτσας ο Πέτρος Σακελλαρίου
1868	Πληθυσμακά Στοιχεία Μονοδέντρι Οικίες: 106 Οικογένειες: 106 Κάτοικοι: 700 Άνω Βίτσα Οικίες: 74 Κάτοικοι: 600 Κάτω Βίτσα Οικίες: 63 Κάτοικοι: 340 Σχολεία: Ελληνικό, αλληλοδιδασκτικό και σχολή κοριτσιών Σχολεία: Ελληνικό και αλληλοδιδασκτικό
1869	Γεννήματα και ζώα στην Άνω Βίτσα 1869 Απριλίου 4 Σίτος 13.000 οκάδες Αραβόσιτος 5.000 Κριθή 1.000 Σίκαλις 8.000 Φασόλοι 200 Ρεβανθοί 190 Φακή 180 αύκος 60 Σταφυλιά 3.250 Καρύδια 150 Μήλα 200 Βρώμη 27 Γελάδες 1 Πρόβατα 155 Γίδια 230 Μουλάρια 32 Άλογο 1 Κότες 150 Μελίσσια 15 Ιστορική μελέτη περί της εν Ηπείρω χώρας Βεζιτζής, Νικολάου Ιωάννη 1939
1869- 1938	Γεννήθηκε ο Δημήτριος Σάρρος καθηγητής φιλόλογος, Γυμνασιάρχης, Εκπαιδευτικός Σύμβουλος, Γενικός Επιθεωρητής και πολυγραφότατος συγγραφέας από την Κάτω Βίτσα Έργα του: • Τα πρώτα τραγούδια Αθήναι 1891 • Τα καθ' Ηρώ και Λεάνδρον (μετάφραση) Αθήναι 1892 • Ιστορικά σημειώματα περί Ηπείρου και Βλαχίας Αθήναι 1897 • Αθήναι της Ιατρικής του Λίνου και Αδωνιδος εν Ηπείρω Αθήναι 1897 • Περί Ζήνωνος του Κιτίου και της φιλοσοφίας αυτού Λάρινα 1901 • Έκθεσις της κρίσεως του Β' Δραματικού αγώνος του εν Κων/πόλει Φιλόλογου Συλλόγου, Κων/πόλεως 1911

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

ΜΙΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

Μια μέρα, στα τέλη του περασμένου μήνα, έφτασε στα γραφεία μας ένα δέμα από τον άγνωστο, μέχρι τότε, σε μας κ. Παύλο Η. Στρούλια, Μηχανολόγο-Μηχανικό από το Βόλο. Το περιεχόμενο του δέματος: Ένα καλαίσθητο βιβλίο, με αφιέρωση στο περιοδικό μας, πόνημα του ιδίου, μια επιστολή με βιογραφικά του στοιχεία, που αναφέρεται στη Ζαγορίσια καταγωγή του και μια ταχυδρομική επιταγή του ενός εκατομμυρίου πέντε χιλιάδων δραχμών (1.005.000)!

Την αυτονόητη ευχάριστη έκπληξη, διαβάζοντας το περιεχόμενο της επιστολής, την διαδέχτηκε η βαθιά συγκίνηση, για να γίνει στο τέλος αυτή, ψυχικός συγκλονισμός. Το γιατί θα το βρουν οι αναγνώστες μας διαβάζοντας ότι, στη συνέχεια, δημοσιεύουμε σχετικά.

Εμείς όλοι του Δ. Συμβουλίου της ΙΑΕΖ και της Συντακτικής Επιτροπής δεν έχουμε παρά να εκφράσουμε:

Παύλος Η. Στρούλιας
Σταθιά 15, Βόλος

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Όπως σας είπα και τηλεφωνικώς, έχω πληροφορηθεί από τον αδελφό μου —συνδρομητή του περιοδικού σας— Αντώνη, για τις άοκνες προσπάθειες που καταβάλλετε με το περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» για την γνωριμία, καλλιέργεια και σύσφιξη των σχέσεων των απανταχού Ζαγορίσιων.

Ως κατά το ήμισυ Ζαγορίσιος έρχομαι και

—πέραν των άλλων γίνονται αναφορές στην Ζαγορίσια καταγωγή μου (μας), και συγκεκριμένα:

- ✓ στην αφιέρωση του Βιβλίου στην Ζαγορίσια μητέρα μου Λενάκη
- ✓ στην σελ. 62: «κάθοδος» των Βλάχων
- ✓ στην σελ. 93: οικίες και το Χάνι των Ζαγορίσιων προπαππούδων Πέτσιου (Σημειώσεις Φωτογραφίας σελ. 97)
- ✓ στην σελ. 102: Εγκατάσταση των Ζαγορίσιων προπαππούδων Πέτσιου στον «Μπαμπά» / Τέμπη κ.λ.π.

Α. Σουδεναί και Ηλιοχώρι (Ντομπρίναβο). Οι ρίζες του Π. Στρούλια.

εγώ με την παρούσα να συγκαταλέγω μεταξύ των Ζαγορίσιων συνδρομητών σας!

Πιστευοντας ότι άπτονται των ενδιαφερόντων του Περιοδικού σας, σας στέλνω συνημμένα:

➤ Το βιβλίο μου, έκδοσης 1998 «Τέμπη και Συνεταιρισμός των Αμπελακίων» στο οποίο

➤ Κατάσταση με στοιχεία της Ζαγορίσιας καταγωγής ήτοι του γενεολογικού δένδρου της μητέρας μου

α) από πλευράς του —προερχόμενου από το Βλαχόφωνο χωριό Ντομπρίνοβο / Ηλιοχώρι— πατέρα της **Αντωνίου Γ. Πέτσιου**.

β) από πλευράς της —προερχόμενης από

—Τη βαθειά οδύνη μας για το τραγικό συμβάν, που η μοίρα επιφύλαξε στον αγαπητό συμπατριώτη μας και την οικογένειά του, χάνοντας τόσο πρόωρα το παληκάρι τους.

—Τη χαρά για την τιμή, που μας κάνει να τον συγκαταλέξουμε μεταξύ των αναγνωστών του περιοδικού μας.

—Τις θερμότερες ευχαριστίες μας για την γενναιοδωρή προσφορά και συμβολή στη στήριξη των προσπαθειών του περιοδικού μας, για την οποία το Δ.Σ. της ΙΑΕΖ και η Σ. Επιτροπή με ομόφωνο ψήφισμά τους, ανακηρύσσουν, βάσει του Καταστατικού τους, το συμπατριώτη μας **Παύλο Η. Στρούλια ΔΩΡΗΤΗ τους**.

—Επίσης αποφάσισαν, σαν ελάχιστο δείγμα εκτίμησης και ευγνωμοσύνης, να δωρήσουν στον αγαπητό συμπατριώτη μια βιβλιοδετημένη (κατ' έτος) σειρά του περιοδικού μας, για τα 22 χρόνια έκδοσής του (1978-2000).

«Ζ»

Ελληνόφωνο χωριό Άνω Σουδεναί / Πεδινά—μητέρας της **Ουρανίας Δ. Καμβύτη**.

Όπως θα δείτε, τα σχετικά με το γενεολογικό δένδρο του παππού μου Αντώνη Γ. Πέτσιου στοιχεία ξεκινούν από την «κάθοδο» περί τα μέσα του 19ου αιώνα του προπαππού μου Γεωργίου Α. Πέτσιου και των αδελφών του Νίκου και Μιχάλη —κιραντζήδων / εμπόρων από το Ντομπρίνοβο — και την εγκατάστασή τους —μαζί με ένα πρώτο εξάδερφο— στα Αμπελάκια αρχικά, στο «Μπαμπά» / Τέμπη μετά την απελευθέρωση (1881) — στο Μπαμπά όπου είχαν αγοράσει από νωρίς και δούλευαν Χάνι (Χάνια). Παραθέτω σχετικά όλα τα ονόματα των κατοίκων των Ζαγορίσιων προπαππούδων Γεωργίου, Νίκου και Μιχάλη σημειώνοντας ότι ο πρόσφατα αποθανών στα Γιάννενα Αντώνης Πέτσιος — για τον θάνατο του οποίου γράφτηκε στο τελευταίο τεύχος και τον οποίο συναντήσαμε στο Ηλιοχώρι κατά το «προσκύνημα» που κάναμε με την γυναίκα μου Διόνη και τα μικρά, τότε, παιδιά μου Ηλία και Άννα και τα αδελφία μου το Φθινόπωρο του 1984, αμέσως μετά το θάνατο της μητέρας μας — ήταν τρίτος εξάδερφός μας, γιός κάποιου άλλου αδελφού των τριών προπαππούδων που «μετανάστευσαν» 150 χρόνια (!) νωρίτερα στη Θεσσαλία.

➤ Τέλος σας στέλνουμε εγώ και η γυναίκα μου Διόνη, επιταγή «ενός εκατομμυρίου και πέντε χιλιάδων» (1.005.000) δραχμών για την εγγραφή, συνδρομή (5.000 δρχ.) και δωρεά (1.000.000) στη μνήμη του πρόσφατα χαμένου σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα πολυσταχτημένου γιουού μας Ηλία.

Επισυνάπτω —σχετικά— φωτοτυπία «Ένα Γράμμα στον Ηλία Στρούλια, τον αλησμόνητο και αγαπημένο φίλο και συμφοιτητή μας» που οι φίλοι και συμφοιτητές του δημοσίευσαν στην Βολιώτικη εφημερίδα «Η Θεσσαλία» τις 5 Νοεμβρίου 2000.

Περιμένοντας το περιοδικό σας.

Φιλικά

Π. Η. Στρούλιας

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΗΛΙΑ ΣΤΡΟΥΛΙΑ

Τον αλησμόνητο και αγαπημένο φίλο και συμφοιτητή μας

Μπορεί να πέρασαν έξι μήνες από την άγρια εκείνη νύχτα που σε τύλιξε στο βαθύ της σκοτιάδι και κρύβοντάς σε από τα μάτια του κόσμου σε πήρε ξαφνικά απροσδόκητα κι αναπάντεχα τόσο πολύ μακριά, όμως όσος χρόνος και αν περάσει απ' αυτή την ίδια νύχτα που μισήσαμε για όλη μας τη ζωή, ποτέ δεν θα μπορούσει να σε οβήσει από τη μνήμη μας και να σε πάρει από την καρδιά μας.

Το ξέρουμε ότι σ' αυτή τουλάχιστον την περίοδο της ανθρώπινης ιστορίας, σαν εντελώς αδύναμα όντα, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτε για να σε φέρουμε πίσω. Κι αυτή ακριβώς η αναγνώριση και παραδοχή της αδυσώπητης

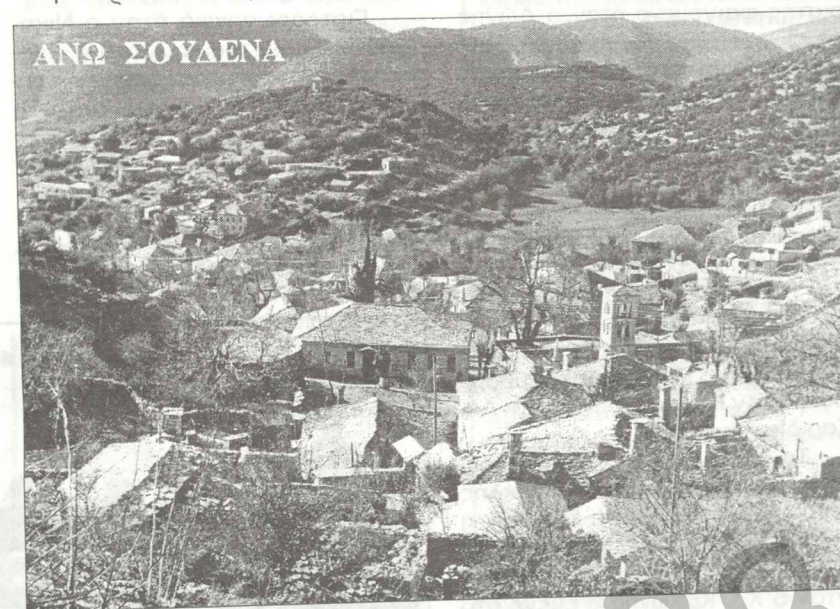
ημερινής πραγματικότητας είναι που μας γεμίζει με απόγνωση και απελπισία ακόμη και με τύψεις και με ενοχές, αφού φάνηκε ότι η φθονερή και ύπουλη εκείνη νύχτα έκρυβε μέσα της τελικά υπερφυσικές δυνάμεις του κακού, ανώτερες από τη δύναμη της δικής μας αγάπης για σένα. Γι' αυτό συγχώρεσέ μας που δεν λειτούργησε η διαίσθηση και το ένστικτό μας, που δεν νιώσαμε τον κίνδυνο και την θανάσιμη απειλή, που δεν πέρασε ποτέ από το μυαλό μας που δεν μπορούσαμε να ξέρουμε για να βρεθούμε εκεί, δίπλα σου, κοντά σου και να σου ατλώσουμε το χέρι που εκείνη την πολύ δύσκολη για σένα ώρα και στιγμή, τόσο πολύ ίσως το είχες ανάγκη. Κράτησε όμως την υπόσχεσή μας ότι μέχρι το τέλος και της δικής μας ζωής, όποτε και αν αυτό έρθει, όσο δεν θα μπορούμε τίποτε άλλο καλλίτερο για σένα, τουλάχιστον ΘΑ Σ' ΑΝΑΣΤΑΙΝΟΥΜΕ κάθε μέρα, κάθε λεπτό, κάθε στιγμή μέσα στην ψυχή και μέσα στην καρδιά μας. Εκεί κρατάμε την θύμισή σου σαν ιερή παρακαταθήκη, σαν πολύτιμο φυλακτό και εκεί μέσα έχεις κλείσει μια θέση για πάντα. Εκεί ξέρουμε τώρα πια πως να σε προστατεύσουμε και πως να σε προσφύλαξουμε.

Εκεί δεν θα επιτρέψουμε σε κανένα δαίμονα και σε κανένα στοιχείο σε καμία μοχθηρή ανώτερη δύναμη να σε ενοχλήσει και να σε βλάψει. Εκεί δεν θα πονέσεις, δεν θα αρρωστήσεις, ούτε θα γεράσεις ποτέ. Εκεί μέσα θα μείνεις για πάντα το υπέροχο ευγενικό παιδί που ομόρφυνε την υιοτή μας και τα πρώτα φοιτητικά μας χρόνια, ο φίλος μας, ο 'Ηρώας μας, ο μικρός Πρίγκιπας που

γνωρίσαμε στο πολύ όμορφο, μα τόσο σύντομο και με τόσο μικρό τέλος παραμύθι, που ζήσαμε μαζί. Εκεί βαθιά μέσα στην καρδιά μας κλείνουμε ευλαβικά φυλαγμένη μια σταγόνα που μοιάζει με δάκρυα. Όμως, όχι αγαπημένε μας, η σταγόνα αυτή δεν είναι μόνο ένα αστείρευτο ΔΑΚΡΥ για σένα. Η σταγόνα αυτή είναι μαζί κι αυτό που πάντα ήσουν και αντιπροσώπευες για μας: μια ΔΡΟΣΟΣΤΑΛΙΑ. Το ανεκτίμητο απόσταγμα από τα ολόδροσα εικασμένα σου χρόνια.

Λένε ότι εκείνος που μένει στην καρδιά και στην σκέψη όλων

σου μαζί με κάποιες πρόχειρες φοιτητικές σημειώσεις, απόμεινε το πεπρωμένο σου όπως η δική μας φαντασία το έπλασε ανεπηρέαστη από τη μεσολάβηση εκείνης της καταραμένης ώρας, απόμειναν ακόμη οι απέραντες λεπτές ευαισθησίες σου και τα ευρύχωρα και πλούσια συναισθήματά σου, απόμεινε το πλατύ σου χαμόγελο που απλωνόταν, αγκάλιαζε και έκλεινε μέσα του όλο τον ουρανό, για πάντα θα φθάνει στ' αυτιά μας η ηχώ, ο αντίλαλος από τη ζεστή και γλυκιά φωνή σου. Και κάπου, σε μια αγαπημένη γωνιά του φοιτητικού δωματίου, απόμεινε για

των ανθρώπων που τον γνώρισαν στην πραγματικότητα δεν έχει φύγει ποτέ. Και είναι ολότελα σωστό. Και είναι πέρα για πέρα αληθία. Γι' αυτό και συ ακριβέ μας θα συνεχίσεις να ζεις και να υπάρχουν. Θα ζήσεις και μέσα από τη δική μας ζωή και θα σου είναι αφιερωμένο απ' όλους μας και από τον καθένα μας ξεχωριστά, ό,τι πιο όμορφο και καλό μέσα σ' αυτή μας τύχει.

Για όλους εμάς που πραγματικά σ' αγαπήσαμε δεν έχεις φύγει ποτέ και ποτέ δεν θα συμβαδίσουμε γι' αυτή την ιδέα. Προσωρινά μόνο έφυγες για να ξαναγυρίσεις. Για όσο διάστημα λείψεις και για όσο διάστημα χρειασθείς, κρατάμε δεσμευμένο μαζί μας ό,τι σε συνέθετε και ό,τι απόμεινε τελικά για μας από σένα. Και απόμειναν ανάμεσα σε πολλά άλλα, οι αξεπέραστες μαθητικές και φοιτητικές επιδόσεις σου, απόμειναν τα πτυχία και τα διπλώματα που σε τόσο μικρή ηλικία κατόρθωσες να αποκτήσεις, απόμεινε ξεχασμένο κάπου ένα βιβλίο

τον καθένα από μας και από μια φωτογραφία. Μια δική σου φωτογραφία, για να μας θυμίζει την υλική, την ανθρώπινη υπόσταση από το μαγικό πλάσμα που είχαμε την χαρά και την ευτυχία ν' ανταμώσουμε πάνω σε τούτη τη γη.

Σ' ευχαριστούμε που ήρθες στη ζωή μας έτσι και τόσο αργά. Σ' ευχαριστούμε που δε γνωρίσαμε έτσι και για τόσο λίγο. Και σ' αγαπάμε καλέ μας. Σ' αγαπάμε πολύ. Όπου κι αν βρισκόσαι, όπου κι αν είσαι, στο ολόζωντο στη μνήμη μας παρθεθόν, στο μέλλον της προσδοκίας και της επιτυχίας, ψηλά στον ουρανό, στην αγκαλιά του Θεού, στο δικό σου παράδεισο ή στο δικό σου αστερί να 'σαι καλά κι ευτυχισμένος.

Εμείς θα σε περιμένουμε πάντα να γυρίσεις κοντά μας και περιμένοντάς σε δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ... ποτέ... ποτέ...

Οι φίλοι σου συμφοιτητές σου από τη Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχ. Υπολογιστών του Πολυτεχνείου Θεσσαλονίκης

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ Η. ΣΤΡΟΥΛΙΑ

Γεννήθηκε στο χωριό ΤΕΜΠΗ το 1942, τελευταίο μαζί με τον δίδυμο αδελφό του, από 8 παιδιά μεσαίας αγροτικής οικογένειας.

Σπούδασε το 1960-66 Μηχανολόγος-Μηχανικός, υπότροφος του Γερμανικού κράτους, μετά το προδιπλώμα, μαζί με τον αδελφό του στο Μόναχο.

Από τότε εργάζεται ως Μηχανολόγος, ελεύθερος επαγγελματίας, αρχικά στη Λάρισα (1968-70), στη συνέχεια, ως ιδιωτικός υπάλληλος, στην Αθήνα (1970-76).

Ανώτερο διευθυντικό στέλεχος Βιομηχανίας από το 1980, ταξίδεψε σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες.

Με ιδιαίτερη ευαισθησία για το περιβάλλον και με αμείωτο ενδιαφέρον για τα κοινά, ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη γενεαλογία του, τα Τέμπη και το 1994 εκλέγεται αντιπρόεδρος της κοινότητας. Καρπός αυτής της ενασχόλησης και η κατάρτιση και υποβολή (1995) μελέτης για την ίδρυση και ανέγερση «Πολιτιστικού Κέντρου Τεμπών», η οποία εγκρίθηκε από το ΚΑΣ το 1997 και ήδη υλοποιείται.

Σήμερα είναι Γενικός Διευθυντής της Εταιρείας του INTRAMET (Μεταλλικές και Ηλεκτρομηχανικές κατασκευές Α.Ε.), στη Λάρισα.

Ιστορικές αναδρομές

Οι παιδικές κατασκηνώσεις στο Ζαγόρι

Διάβασα με χαρά και συγκίνηση το κομμάτι του φίλτατου Μιχαλάκη Γούλα Κομπάρου για τον θείο του Καντή (Αλέξανδρο Κομπάρου), αδελφό του πατέρα του Γεωργίου (Γούλα), άρχοντα στην ψυχρή και στην οικονομική επιφάνεια. Ο Γούλας, ο Καντής και ο πατέρας τους Χρυσόστομος (που δεν πρόλαβα), ήταν άγιοι άνθρωποι, αδαίμαντες της Δοβράς και του Ζαγορίου... καμάρια και υποδείγματα των Γιαννίνων και του Νομού. Ο αδελφός της μάνας μου Αλέξιος Μπέτσιος από την Ελάτη, φωτογράφος του Ζαγορίου, άριστος πολυτεχνίτης, συνδεόταν αδελφικά με τους παραπάνω αξιολογούς και σωστός άνθρωπος. Τους ένωνε η εντιμότητα, η απέραντη αγάπη και η περιπέτεια της Μικράς Ασίας, με κατάληξη την καταστροφή...

Με τον Μιχαλή είχαμε μιλήσει από πριν και ανταλλάξαμε πληροφορίες: η αδελφική μου φίλη και συσπουδαστριά στην Ακαδημία Κ. Λουκά Αποστολίδη-Τζιόβα και η ταπεινότητά μου.

Στο παρόν σημείωμα θα προσθέσουμε και άλλα στοιχεία, που δεν αφορούν μόνο στο 1953 (έτος - θέμα του Μιχαλάκη). Έτσι, για να τα διαβάσουν κάποτε οι Αγέννητοι και να μαθαίνουν για σημαντικά και ασημαντά, απλά και απλοϊκά, μικρά και χαριτωμένα, που στο μάκρος του χρόνου γίνονται διαμαντάκια και αποκτούν διαχρονική αξία και μεταφυσική διάσταση. Οι παιδικές κατασκηνώσεις του Υπουργείου Παιδείας (περιφ. Ζαγορίου-μετσόβου) λειτουργήσαν ανελλιπώς στην Ελάτη Κεντρ. Ζαγορίου από το 1950 ως το 1954. Το 1955 πήγαμε στο Γυφτόκαμπο, πιο πέρα απ' το Σκαμνέλι.

Στην Ελάτη όλα τα καλοκαίρια είχαμε σκηνές μεγάλες 25 ατόμων περίπου. Μπορούσαμε να έχουμε και μόνιμες εγκαταστάσεις, πολυτελή κτίρια, αλλά αντέδρασαν μερικοί Ελατινοί, που αργότερα κλαίγονταν για ερημιά, μόνο που είχε πετάξει το πουλάκι. Θα είχαμε κόσμο και χρήμα και τα παιδάκια εκείνα ήταν οι προπομποί, οι τουριστικοί άγγελοι... που τους δώξαμε! Κάθε καλοκαίρι είχαμε 2 κατασκηνωτικές περιόδους (σε κάθε περίοδο μετείχαν 80 αγόρια και 80 κορίτσια). Ημέρα εκκίνησης και λήξης της 17ης Ιουλίου (Αγίας Μαρίας).

Το 1950, πρώτο θέρος μετά τον Εμφύλιο, που τέλειωσε το καλοκαίρι του 1949, λειτουργήσε η κατασκήνωση με Αρχηγό-Υπαρχηγό (αντίστοιχα) τον Γιώργο Εξαρχόπουλο και Αδαμάντιο Κουνάβο (απ' το βρυσχωρί Ζαγ. και οι δυο). Κατά κανόνα Ζαγορίσιοι Εκπαιδευτικοί, στελέχη, προσωπι-

κό, εργάτες ήταν οι πρώτοι εθελοντές στην μεταπολεμική προσπάθεια για το Χαμόγελο του Παιδιού...

Διαχειριστές-βοηθοί τους, Αποθηκάριοι-βοηθοί, Μάγειροι, βοηθοί Μαγειρών, Τραπεζοκόμοι, εργατικό προσωπικό: όλοι σπουδαίοι και άξιοι. Πρωτοκαπετάνιος ο αγαπημένος μας Λώνης Τόλογλου, απ' το Καπέσοβο, θεριό στο κορμί και στο μυαλό, πατέρας των φίλτατων Ανδρέα και Οδυσσέα και δεύτερος πατέρας δικός μου... Κάθε 500 χρόνια μας έρχονται τέτοιοι άνθρωποι, με τη χάρη της προσφοράς και το δυνατό μυαλό γύρω από μια αγγελική ψυχή. Διαχειριστής-φαινόμενο ήταν ο Λώνης, με τον οποίο συνυπηρετούσαμε στο 9ο Σχολείο, στο Κουρμανιό (Σκάλα). Εκεί με δασκάλευε κι εγώ τον πρόσεχα σαν Θεό...

Το θέρος 1951 Αρχηγός-Υπαρχηγός ο Κώστας Λαζαρίδης και ο Τηλέμαχος Οικονόμου. Τι να πούμε για τον Λαζαρίδη τον πασιγνωστό, τον σπουδαίο και τον Τηλέμαχο, που χάθηκε τόσο γρήγορα... Εγγραφα κάπου, ότι ο Κ. Π. Λαζαρίδης είναι ό,τι ο Κίτσιος Μακρής για το Πήλιο και ο Αναστ. Ευθυμίου για την Κόνιτσα. Ζαγόρι και Λαζαρίδης είναι ένα...

Το 1952 Αρχηγός-Υπαρχηγός: Χρήστος Κρικώνης και Ηρακλής Θεοδώρου (Γιάννινα-Ελάτη η αντιστοιχία καταγωγής). Απ' το Μιχαλίτσι Τζουμέρκων κατάγονταν ο Χρ. Κρικώνης κι έμενε στα Γιάννινα.

Έτος 1953: Γράφει γι' αυτό ο Μιχ. Κομπάρου: Αρχηγός ο Αλέξανδρος (Καντής) Κομπάρου και Υπαρχηγός ο Λάζαρος Λέκκος απ' το Δικόρφο.

Έτος 1954: Αρχηγός-Υπαρχηγός: Γεωργ. Κοντοστέργιος και Λευτέρης Παπαθανασίου (Μικρή Γότιστα ο πρώτος και Ελάτη ο δεύτερος. Συνεργάστηκαν σαν πατέρας με παιδί. Άλλωστε τους δυο λεβεντογιούς του είχα συμμαθητές στη Ζωσιμαία Σχολή: λαμπροί επιστήμονες με περιρρέουσα ατμόσφαιρα την αριστοκρατία του Πνεύματος).

Έτος 1955: Το καλοκαίρι αυτό δεν είμαστε στην Ελάτη. Κατασκηνώσαμε στο Γυφτόκαμπο, στον άξονα του δρόμου Σκαμνέλιου-Λαίστας, Βρυσχωρίου. Ωραίο μέρος, θάλασσα το πράσινο και τώρα έχουν εκεί κονάκια οι Σαρακατσάνοι και μαζεύονταν κάθε χρόνο. Επίγειος παράδεισος, όπως και η Ελάτη. Κι εδώ αρχηγός ο Γιώργος Κοντοστέργιος και υπαρχηγός ο Λευτέρης Παπαθανασίου. Μετά οι κατασκηνώσεις φιλοξενήθηκαν σε μόνιμες εγκαταστάσεις άλλων εκπαιδ. περιφερειών. Η Περιφ. Ζαγορίου - Με-

τσόβου έστειλε τα παιδιά της στο Πεκλάρι Κόνιτσας (μόνιμες εγκαταστάσεις και τοπίο Αλπικό).

Επιθεωρητής όλα τα χρόνια ήταν ο Παναγ. Σφήκας, γεμάτος γράμματα, αυστηρός και δίκαιος (από Άνω Χώρα Ναυπακτίας).

Μάγειρος: Στην Ελάτη η Αρτεμισία Ιωάν. Καψάλη (Δοβρά), αξία γυναίκα, θεριό στη δουλειά, αρχοντάνα άνθρωπος. Είχε βοηθούς 7-8 γυναίκες, κυρίως θύματα πολέμου (χήρες πεσόντων ηρώων μας). Στο Γυφτόκαμπο μάγειρο είχαμε τον Χρήστο Μπουλιτζή, από Κάτω Περίνα, νομίζω. Ήταν εξαιρετός σαν τη Μισία μας και πάρα-πολύ καλός άνθρωπος.

Γιατρός: αρχικά ήταν ο Νικηφόρος Γκρέστας και μετά ο Σχολιάτρος-Ιατροφιλόσοφος Χρήστος Κίτσιος, που με τιμούσε με τη φιλία του και συζητούσαμε ώρες και παράωρα, όταν μπορούσαμε. Την καλή του γνώμη για την ταπεινότητά μου πληροφορήθηκα απ' τον αδελφικό φίλο Σάββα Θεοδώρου, που είχε θείο τον γιατρό (από

τη σύζυγό του Βούλα).

Προμηθευτές ξύλων, κρεάτων κλπ. οι χωριανοί. Νυκτοφύλακας επίσης χωριανός. Όλα τα παιδιά του χωριού έτρωγαν στην κατασκήνωση και ό,τι περίσσευε στο μαγειρείο πήγαινε πάλι στο χωριό. Αφήνω τους επισκέπτες, που γέμιζαν κάθε Κυριακή την πλατεία, για να ιδούν τα παιδιά τους και να σκορπίσουν λεφτά. Εμείς όμως δεν θέλαμε την πρόοδο, το φωτεινό μέλλον, όπως μου έλεγε κι ο φίλος αείμνηστος Τάκης Μαλεσιόνης, Γεν. Γραμματέας Γεν. Διοίκησης Ηπείρου (Υπουργός - Γεν. Διοικητής Κλεομένης Τσιτσάρας). Ο Μαλεσιόνης ήταν κοντοχωριανός (από τη Δοβρά) και ήθελε το καλό μας, έλα όμως που εμείς δεν το βλέπαμε...

Το Δημοτικό Σχολείο Ελάτης (θερινό) έκλεισε το 1953 και ο τελευταίος δάσκαλός μας ήταν ο Κώστας Θεοδώρου, εξαιρετός και «μελίσσι του Θεού».

Ελευθ. Παπαθανασίου
Ελάτη Κεντρ. Ζαγορίου

Παιδαγωγική Συνάντηση στο Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου

Στο Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου, την Παρασκευή 10 Νοεμβρίου 2000, πραγματοποιήθηκε Παιδαγωγική συνάντηση των εκπαιδευτικών της 3ης Περιφέρειας Σχολικών Συμβουλίων, με θέμα συζήτησης τα Μονοθέσια και Ολιγοθέσια Δημοτικά σχολεία.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης έγιναν εισηγήσεις ζητημάτων σχετικών με το θέμα από τους:

- Ανδρέα Μπουζού, αναπλ. καθήκοντα του ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, που ανέλυσε και παρουσίασε το ζήτημα, τις αναγκαιότητες των ολιγοθέσιων σχολείων καθώς και τη λειτουργία τους μέσα από την ελληνική πραγματικότητα και τη διεθνή εμπειρία.
- Κ. Φωτεινή Κουσουβάκη, αναπλ. καθηγήτρια ΠΤΔΕ Ιωαννίνων που αναφέρθηκε σε ένα άλλο ζήτημα που αφορά ολιγοθέσια σχολεία, τη διάσταση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.
- Κ. Αλέξανδρο Γκορίτζη, Σχολικό Σύμβουλο που αναφέρθηκε στο ζήτημα της ταυτότητας και των απαιτήσεων των ολιγοθέσιων σχολείων μεταφέροντας συμπεράσματα, υποδείξεις από την προσωπική εμπειρία του μέσα από τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης.
- Κ. Στέφανο Κωλέττα, Προϊστάμενο 3ου Γραφείου Α/θμιας Εκπ/σης Ν. Ιωαννίνων, που έδωσε το στίγμα της δυναμικής που αναπτύσσεται μέσω της Διοίκησης των Ολιγοθέσιων Σχολείων.
- Κ. Μαρία Ευφύ. Γιαννακού, Προϊστάμενη Δημ. Σχολείου Μονοδενδρίου, που αναφέρθηκε στην παρουσία των μικρών σχολείων καθώς και στο ρόλο και τις απόψεις των γονέων γύρω από τη λειτουργία των ολιγοθέσιων σχολείων καθώς και τη λειτουργία τους μέσα από την ελληνική πραγματικότητα και τη διεθνή εμπειρία.

Η συνάντηση χαιρέισε ο Πρόεδρος του Συλλόγου Δασκάλων και Νηπιαγωγών Κ. Σταύρος Γκορίτζης. Ακόμη, πρέπει να επισημανθεί πως στη συνάντηση παρευρέθηκαν οι Διευθυντές των Δημοτικών Σχολείων Βρασίδας Σπυριδίου J. Gordon Wyness και Α-Δατza Ιωαννίνα Juan M. Sartal, οι οποίες υπολασούν το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Comenius 1, μαζί με το Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου που έχει το συντονισμό του Προγράμματος. Και οι δυο φιλοφρονέθηκαν στην διάβρωση της λειτουργίας της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στις χώρες τους.

Ακολούθησε συζήτηση γύρω από τη λειτουργία των ολιγοθέσιων σχολείων και τα προβλήματα που δημιουργεί σε μαθητές και εκπαιδευτικούς καθώς και για το μέλλον αυτών των σχολείων. Τις προφωνήσεις καθώς και το συντονισμό της συζήτησης ανέλαβαν οι Στέφανος Τσίλλας δάσκαλος Δημ. Σχολείου Α.Ο.Σ. Άνω Περίνων και Ιωάννης Ν. Βασδέκης, δάσκαλος Δημ. Σχολείου Μονοδενδρίου. Οι εργασίες, της πραγματικά πολύ σημαντικής και επιτυχημένης συνάντησης, έληξαν με δεξίωση κατά τη διάρκεια της οποίας όλοι είχαν την δυνατότητα για περαιτέρω ανταλλαγή απόψεων.

MARIA EVAG. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Σχόλιο σχετικό για τη Μονή Σπηλιώτισσας Αρίστης

Προς την εφημερίδα
«Το Ζαγόρι μας»

Στο φύλλο αρ. 247 (Νοέμβριος 1998) της εφημερίδας σας, είχατε την καλοσύνη να φιλοξενήσετε επιστολή μου σχετική με κάποια έργα του προγράμματος LIFE/93 στην περιοχή της τ. Κοινότητας Αρίστης.

Σαν απάντηση, δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα σας επιστολή με ημερομηνία 7/1/1999 της συντονίστριας του προγράμματος κυρίας Αλίκης Στάρα-Γαλεριδίου.

Θέμα της επιστολής μου ήταν το «παιδικό έργο στη Μονή Σπηλιώτισσας» που, κατά την κυρία συντονίστρια απέτελεσε αντικείμενο μελέτης του Τμήματος Συντήρησης του ΤΕΙ Αθηνών.

«Εγιναν», γράφει στην επιστολή της η συντονίστρια του προγράμματος, «αυτοψία, καταγραφή φθορών, φωτογραφική τεκμηρίωση και πρόγραμμα αποκατάστασης για το καλοκαίρι του 1996» και στη συνέχεια σημειώνεται επί λέξει ότι «...το Πάσχα του 1996 διαπιστώσαμε ότι το καμπαναριό ανακατασκευάστηκε...», δίχως να αναφέρει από ποιόν κι αυτό «θεωρήθηκε οικονομική προσφορά της κοινότητας...» —δηλαδή της τ. Κοινότητας Αρίστης— και για όποιες διευκρινίσεις μας παρέπεμπε στον τ. πρόεδρο της Κοιν. Αρίστης.

Η κυρία Α. Στάρα-Γαλεριδίου υποσχόταν στην επιστολή της να δώσει αναλυτικά το κόστος των εργασιών για τη Μονή Σπηλιώτισσας «μετά το οριστικό κλείσιμο των οικονομικών από την Ε.Ε. και την Επιτροπή Ερευνών του ΤΕΙ Αθηνών...».

Αυτά προ διετίας περίπου.

Από τότε μάταια περιμένουμε κάποια απάντηση από τον τ. πρόεδρο της Κοιν. Αρίστης και νυν μέλος του Δημ. Συμβουλίου του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου, όπως και από τον τότε πρόεδρο του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου και σήμερα δήμαρχο Κεντρικού Ζαγορίου, ο οποίος και φέρεται ως ο διαχειριστής του προγράμματος LIFE/93.

Το ίδιο περιμένουμε την εκπλήρωση της υπόσχεσης της κυρίας συντονίστριας για δημοσίευση στοιχείων σχετικών με το έργο στη Μονή Σπηλιώτισσας από το LIFE/93.

Από τα ουσιαστικά σημεία της επιστολής της κυρίας Α. Στάρα-Γαλεριδίου, θα ήθελα να σχολιάσω τα εξής:

1. Η καταγραφή των φθορών της Μονής Σπηλιώτισσας και η φωτογραφική τεκμηρίωσή τους είχε

ήδη γίνει με τη μελέτη αποκατάστασης της Μονής που συντάχθηκε το Νοέμβριου 1992 και ήταν γνωστή στην τότε Κοινότητα Αρίστης (στην οποία δόθηκε πλήρης αντίγραφο) αλλά και στην κυρία συντονίστρια από σχετική ενημέρωσή της, η συνολική δε δαπάνη της μελέτης κατεβλήθη από την «Ένωση Αρίστης - Βίκου Ζαγορίου» με έκτακτες εισφορές των μελών της αλλά και δωρεές πολλών μονίμων κατοίκων και άλλων φίλων της Αρίστης. Είναι προφανές ότι η 8η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων δεν θα έδινε την έγκρισή της για την επανάληψη μιας εργασίας η οποία είχε πραγματοποιηθεί μόλις πριν ένα χρόνο και την οποία είχε εγκρίνει ήδη το ΥΠΠΟ. Μια τέτοια ενέργεια θα ήταν χωρίς νόημα.

2. Το Καμπαναριό της Μονής ανακατασκευάστηκε με βάση την ανωτέρω μελέτη. Η αποκατάστασή του καθώς και οι εργασίες στήριξης της τοιχοποιίας της Μονής έγιναν το 1994 με κονδύλια του ΥΠΠΟ στα οποία προστέθηκε και το ποσό του ενός εκατομμυρίου περίπου το οποίο διέθεσε η «Ένωση Αρίστης-Βίκου» μέσω της Ι. Μητροπόλεως Ιωαννίνων.

Από όσα είμαι σε θέση να γνωρίζω, τόσο για τη σύνταξη της μελέτης, όσο και για τις επεμβάσεις στο χώρο της Μονής Σπηλιώτισσας αυτής της περιόδου η τ. Κοινότητα Αρίστης δεν είχε δαπανήσει ούτε μία δραχμή και μου είναι δύσκολο να καταλάβω πως η δαπάνη για την ανακατασκευή του καμπαναριού της Μονής «...θεωρήθηκε οικονομική εισφορά της κοινότητας...», όπως αναφέρεται στην επιστολή της κυρίας συντονίστριας.

Από την πλευρά μου που, ως πρόεδρος τότε του Συλλόγου «Ένωση Αρίστης - Βίκου Ζαγορίου», είχα άμεση ευθύνη στη διαχείριση των εισφορών και δωρεών εκείνης της περιόδου, είμαι υποχρεωμένος να επιμείνω στη διεκρίνιση των πραγμάτων για να μην βρίσκεται η «Ένωση Αρίστης-Βίκου» εκτεθειμένη στα μάτια των μελών, των χωριανών και άλλων που κατέθεσαν τον οβολό τους σ' αυτή την προσπάθεια και πληροφορούνται —ακόμα και μέσω INTERNET, όπως μου είπαν— ότι η αποκατάσταση της μελέτης και η αποκατάσταση του καμπαναριού της Μονής Σπηλιώτισσας έγιναν από το πρόγραμμα LIFE/93 και όχι με δαπάνες του ΥΠΠΟ (8 εκατομμύρια) και του συλλόγου «Ένωση Αρίστης-Βίκου Ζαγορίου» (4 εκατομμύρια).

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Χρ. Γκούθης

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ανοιχτή επιστολή Στεφ. Στεργιάδη προς τους κ.κ. Δημάρχους των Δήμων Ζαγορίου

Κύριοι Δήμαρχοι,

Τυχαίως έπεσε στα χέρια μου «Το Ζαγόρι μας» του μηνός Σ/βρίου ε.ε. και τόσο το ίδιο όσο και τα χωριά μας και οι Δήμοι των εξακολουθούν την ίδια τακτική να μην ασχολούνται με τα καυτά και μεγάλα προβλήματα ανάπτυξης του Ζαγορίου μας. Πολύ σωστά γράφει στην πρώτη σελίδα στο Ζαγόρι μας ο φίλος μου Βασίλης Τζιόβας, αλλά και αυτός σαν υπεύθυνος της ύλης δεν έκαμε καμιά προσπάθεια να διαθέσει η εφημερίδα δυο-τρεις σελίδες για αναπτυξιακά θέματα και για θέματα που αδικούν και παρανομούν οι Δημόσιες Υπηρεσίες εις βάρος των χωριών μας που αυτές δεν είναι πια κοινότητες με φωνή των Δημοτών μας.

Θα πω επίσης στους αγαπητούς μου συμπατριώτες Ζαγορίσιους για το λάθος που κάνουν με το να περιορίζονται στα συνηθισμένα θέματα της εφημερίδας μας και τούτο γιατί δεν έφαγαν το ψωμί της Μακεδονίας και δεν ήλθαν σε συνασπισμό με τους πρόσφυγες της Μικράς Ασίας, Πόντιους-Λάζους και Καραμαλινίδες, όπως εγώ που άλλαξα εκ βάθρων τον τρόπο σκέψης και ενεργειών μου σε τούτοις είδους θέματα. Και να προσφέρω για το χωριό μου Δολιανή τόσα, όσα κανείς στα πεντακόσια χρόνια της ιστορίας της δεν προσέφερε χωρίς καμία επιβάρυνση και να το κάνω αυτό που είναι σήμερα.

Θα ήταν καλύτερο αν δεν βρίσκονταν συγχωριανοί μου με Ζαγορίσια σκέψη και νοοτροπία να εναντιωθούν στα μεγάλα έργα ανάπτυξης του που χάθηκαν δυστυχώς εξ υπαιτιότητός των, τα οποία δεν θα απαριθμήσω. Θα παρακαλέσω τους κ.κ. Δημάρχους να επισκεφθούν σε κάποια ευκαιρία που να παρευρίσκονται κι εγώ για να διαπιστώσουν τι μπορεί να κάνει ένας που θέλει να δουλέψει για το χωριό του χωρίς να έχει αξιώματα του χωριού. Και τώρα θα καλέσω τους κ.κ. Δημάρχους για να τους πω και να τους επιστήσω την προσοχή τουλάχιστον στα κληροδοτήματα γιατί όπως πάνε σίγουρα θα χαθούν και θα απορροφηθούν από το κράτος και τις τράπεζες.

Θα τους παρακαλέσω επίσης να διαβάσουν το δημοσίευμα του κ. Σπ. Εργολάβου στον «Πρωινό Λόγο» της 29ης Ιουνίου για το κληροδοτήμα του Ν. Ζωσιμαία για να δουν τι χάσαμε και τι χάνουμε από τα κληροδοτήματα των χωριών μας με την έλλειψη ενδιαφέροντός μας γι' αυτά.

Θα αναφέρω μονάχα ότι το κληροδοτήμα του χωριού μου των τριών μετόχων της Εθνικής Τραπεζής του 1841 αν ακολουθείται θα έπρεπε να έχει εκατόν πενήντα χιλιάδες μετοχές των τραπεζών Εθνικής και Ελλάδος, αξίας δύο δις περίπου και μάλιστα με βάση το 1991 τετρακοσίων δρχ. κατά μετοχή, εξήντα εκατομμύρια ετησίως. Θα τους παρακαλέσω επίσης να ενδιαφερθούν να επανέλθουν τα 1800 κληροδοτήματα Ζαγορίου εις τους φυσικούς και νόμιμους δικαιούχους τις κοινότητες Ζαγορίου όπως π.χ. το Τζούφλειο Κληροδοτήμα Τσεπελόβου το οποίο νέμεται και διαχειρίζεται παράνομα η Ακαδημία Αθηνών.

Τέλος θα παρακαλέσω τους κ.κ. Δημάρχους να μην εναντιωθούν στην ίδρυση ενός συλλόγου ή ομοσπονδίας των κληροδοτημάτων των χωριών Ζαγορίου και με τη στενή συνεργασία να δουλέψουν πραγματικά και με όρεξη και θάρρος για την δικαιοσύνη των κληροδοτημάτων των χωριών μας, γιατί μόνον έτσι θα σωθεί το Ζαγόρι και όχι με την σημερινή τακτική που τηρείται απ' όλους μας.

Δολιανή 27-9-2000

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Στεφ. Στεργιάδης

Υ.Γ. Στον αγαπητό φίλο και συνεργάτη από τα παλιά Στέφανο, στέλνω τους χαιρετισμούς μου:

—Νομίζω, όμως, ότι αδικεί «το Ζαγόρι μας» υποστηρίζοντας πως δεν ασχολείται και με τα αναπτυξιακά. Πάντως, οι σελίδες του είναι μόνιμα ανοιχτές σε όλους (ακόμη και στους «περιστασιαστικά αναγνώστες του») και για όλες τις απόψεις. Εμείς εδώ είμαστε και περιμένουμε.

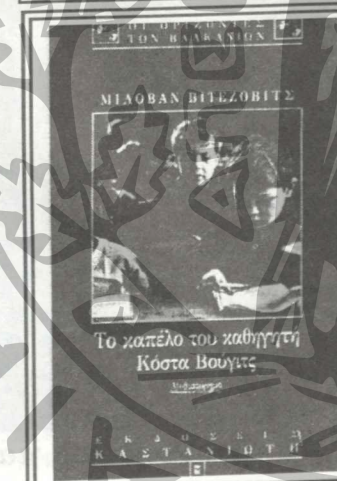
—Νόσαι πάντα καλά Στέφανε.

Β.Γ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

Από το συμπατριώτη (Αρτίσιστα) Χρήστο Γκούθη πήραμε και τον ευχαριστούμε θερμά, ένα ωραίο βιβλίο διηγημάτων του Στέβου συγγραφέα ΜΙΛΟΒΑΝ ΒΙΤΕΖΟΒΙΤΣ «Το καπέλο του καθηγένη Κόστα Βούγιτς» (εξδ. Καστανιώτη), σε πολύ καλή μετάφραση δική του. Όπως ο ίδιος μας πληροφορήσει, είναι άριστος γνώστης της Κροατο-Σέρβικης γλώσσας.

Γνωστό ότι η Αρτίσιστα έχει μακροχρόνιους δεσμούς με τη Σερβία που κρατούν ακόμη.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Επιτυχίες συμπατριωτών μας

«Νιώθω ευτυχισμένη ως σκηνοθέτις»

Οι δύο δημιουργικές πλευρές της Νικαίτης Κοντούρη

Από μικρή τις ανησυχίες της τις διοχέτευε στον κόσμο της μουσικής. Το κλασικό τραγούδι ήταν η διέξοδος της Νικαίτης Κοντούρη. Όταν όμως, στα μέσα της δεκαετίας του '70, στα Γιάννενα, όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε, δημιουργήθηκε ο Οργανισμός Ηπειρωτικού Θεάτρου, το θέατρο της

«έκλειψε» την ψυχή. Δεκαπεντά χρονών τότε και θεωρούσε πολύ λογικά «όλο τον κόσμο δικό της». Οι σπουδές στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου (παράλληλα πήρε και το πτυχίο της Νομικής) ήταν αναμενόμενο βήμα, όπως και το Κολέγιο Hunter στη Νέα Υόρκη από το οποίο αποφοίτησε, στρεφόμενη πια προς τη σκηνοθεσία.

Από το 1991 μέχρι σήμερα η Ν. Κοντούρη έχει σκηνοθετήσει πολλά έργα, στις σκηνές του «Αμόρε» τα περισσότερα, που το θεωρεί οικογένειά της, αλλά και στο Εθνικό, στο θέατρο της «Οδού Κεφαλληνίας», το «Απλό», την «Πόρτα» κ.ά. Φέτος, υπογράφει δύο

της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**
από την «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

σκηνοθεσίες, σ' ένα σύγχρονο έργο της Σίλα Στίβενσον, με τίτλο «Μνήμη του νερού» που παρουσιάζεται στο θέατρο «Αθηνά» και στην «Νόρα» του Ίψεν, που θα ανέβει τον Φεβρουάριο στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, με πρωταγωνιστές την Λυδία Φωτοπούλου και τον Δημήτρη Καταλειφό. Η «Νόρα» είναι βαθύτερη επιθυμία χρόνων που συνέπεσε με εκείνη του Διαγόρα Χρονόπουλου, διευθυντή του ΚΘΒΕ, μας λέει. «Πάντα προβληματίζομαι με τα έργα που έχουν γραφτεί αιώνες πριν, για το πως μπορώ να επέμβω σε αυτά, αφαιρώντάς τους τη σκόνη που'χει καθίσει επάνω τους, αναδεικνύοντας ωστόσο τη διαχρονικότητά τους».

«Μετά την Αμερική στην οποία κάθισα πεντέμισι χρόνια, ένοιωθα τρομερή ανάγκη να αντιμετωπίσω σφαιρικά μια παράσταση, από το τίποτα δηλαδή, μέχρι το αποτέλεσμα της». Βέβαια, βρήκε κάπως αργά το δρόμο της. «Ήμουν ήδη 35 ετών όταν ανέβηκε στο Αμόρε το «Κοντραμπάσο» του Πάτρικ Ζύσκιντ. Σήμερα, πάντως, νιώθω περισσότερο ευτυχισμένη και ευχαριστημένη ως σκηνοθέτις παρά ως ηθοποιός». Δεν το κρύβει ότι δεν ένοιωσε καλά στο σανίδι. Ίσως δεν ήταν πλάσμενη γι' αυτό. «Ο ηθοποιός επικεντρώνεται πολύ στον ρόλο και στη σύνθεσή του. Εγώ ήθελα να δω τι συμβαίνει έξω απ' αυτόν. Τι συμβαίνει στο σύνολο και πως χτίζεται μια παραγωγή».

Καλλιτεχνικές επιτυχίες νέων μας

Μετά τη Νικαίτη Κοντούρη, ο Βασίλης Δούβλης

Δεν μπορεί να μην χαιρέται κανείς, όταν βλέπει δικούς μας νέους ανθρώπους, να ξεχωρίζουν και να διακρίνονται σε ωραίους, αλλά δύσκολους τομείς, όπως οι τέχνες και γενικά τα πολιτιστικά, σε καιρούς τόσο πεζούς και δύσκολους, όπως οι σημερινοί.

Μετά τη Νικαίτη, λοιπόν, που άνοιξε για καλά τα καλλιτεχνικά φτερά της κι έγινε πια γνωστή (όπως δείχνει και μέρος του ρεπορτάζ της «Καθημερι-

νης» της 15 Οκτωβρίου, που αναδημοσιεύουμε) ευχάριστα μας εξέπληξε ένας άλλος νέος μας, που πρόσφατα βραβεύτηκε η ταινία του μικρού μήκους «Ο Βετεράνος». Πρόκειται για τον Πάνω Σουδενιώτη Βασίλη Δούβλη, φιλόλογο-καθηγητή, με σπουδές στο Παρίσι πάνω στον Κινηματογράφο και ειδικά τη σκηνοθεσία.

Φαίνεται πως τ' αγνάρια του **Δασκαλού Κάτω Σουδενιώτη Πέλου Κατσέλη** δρουν... αταβιστικά για τον τόπο μας.

Τις περασμένες είχαμε την ευκαιρία και τη χαρά να δούμε και ν' ακούσουμε, σε δύο συνεχείς εκπομπές της ΕΤ1 το Βασίλη να μιλάει για τη δημιουργία του και τα μελλοντικά σχέδιά του. Έτσι μπορούμε να πούμε, πως σίγουρα ο Βασίλης έχει πολύ δρόμο να κάνει και θα φτάσει, χωρίς άλλο, εκεί που θέλει και του αξίζει.

Ελπίζω κι εγώ, να χαρούμε το «Βετεράνο» του το καλοκαίρι σε κάποιο Ζαγορίσιο μεσοχώρι, σε «θερινό σινεμά».

B.T.

ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΗ

Με την παρουσία των Αρχών του Νομού, πλήθους κόσμου και με ραγδαία βροχή—ευλογία Θεού όπως λέει κι ο Θυμώσοφος λαός— έγινε η θεμελίωση από τον κ. Νομάρχη του κτιρίου του Λαογραφικού Μουσείου του εκλεκτού Ζαγορίσιου Αγάπριου Τόλη στους Κήπους, στις 25/11/2000.

Ένα έργο που θα εξασφαλίσει την προβολή επιλεγμένων ειδών από τα 40.000 κομμάτια, που έχει συγκεντρώσει ο ακαταπόνητος Αγάπριος, μια ζωή ολόκληρη.

Όπως τόνισε κι ο κ. Νομάρχης, στην ομιλία του στο Πολύτο Κέντρο, το έργο αυτό δεν γίνεται μονάχα για τους Κήπους, αλλά για ολόκληρο το Ζαγόρι. Κι ακόμη θάχει τις ευνοϊκές του επιπτώσεις και σ' ολόκληρο το Νομό Ιωαννίνων κι η φήμη του είναι σίγουρο ότι θα φθάσει πολύ πιο πέρα.

Θα καταγραφεί στους τουριστικούς οδηγούς και τα φυλλάδια του ΕΟΤ, αλλά και στους καταλόγους των τουριστικών γραφείων του εσωτερικού και εξωτερικού.

Δίκαια λοιπόν περιφανεύεται για «τα παιδιά του», όπως αποκαλεί τα κομμάτια της συλλογής του ο συλλέκτης κι είναι ακόμη άξιος συγχαρητηρίων, γιατί παρά τις δελεαστικές προτάσεις άλλων φορέων, με την επιθυμία του ολόκληρη η συλλογή του, θα παραμείνει «εξ αεί» στον τόπο που γεννήθηκε «κι αγάπησε πολύ», στο κεντρικό παραδοσιακό χωριό του Ζαγοριού, την παραδοσιακή του πρωτεύουσα από το 1915, τη Μπάγια, σήμερα Κήπους.

Όλοι οι παρευρεθέντες, που μοιράστηκαν, άλλοι στο παραδοσιακό ζυθοστατόριο του Μιχάλη κι άλλοι στο χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου, γεύθηκαν ωραίες Ζαγορίσιες πίτες κι εκλεκτούς μεζέδες και ποτά, που παρατέθηκαν από τον Αγάπριο, γιατί όπως συνηθίζονταν από παλιά στις θεμελιώσεις σφάζονταν αρνιά και γίνονταν και γλέντι.

Εμείς όλοι οι φίλοι μαζί με τα συγχαρητήριά μας του ευχόμεστε μακροχρόνια υγεία και να χαρεί με υγεία τους καρπούς των κόπων της ζωής του.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας - Κ.Δ.Χ.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το δεύτερο μεγάλο βήμα, μετά την απόφαση για την ίδρυση του Μουσείου «ΑΓΑΠΙΟΣ ΤΟΛΗΣ» στους Κήπους Ζαγοριού, έγινε με τη θεμελίωση από το

Από αριστερά οι κ.κ. Γ. Παπαναστασίου, Αγ. Τόλης, Ν. Ζαμπαλάς, Θ. Τσιμάνης, Στ. Καλογιάννης και Γ. Δήμου.

Νομάρχη Ν. Ζαμπαλά του έργου. Φανερά συγκινημένος ο κ. Τόλης, που βλέπει να γίνεται πραγματικότητα το όνειρό του για ένα μουσείο που θα στεγάσει την μεγάλη του ανεκτίμητη συλλογή—καρπός προσπάθειας δεκαετιών—ευχαρίστησε το όσους βοήθησαν.

«Το Λαογραφικό Μουσείο «Αγάπριος Τόλης» που σήμερα έχω τη χαρά και την ικανοποίηση να θεμελιώσω

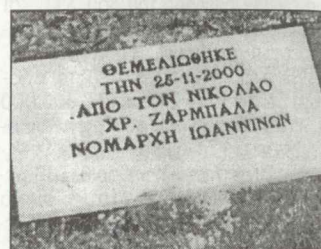
δεν είναι ακόμη ένας άλλος πόλος έλξης επισκεπτών στα όμορφα Ζαγοριόχωρα.

Είναι ένας χώρος μνήμης και τιμής για την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά του Ζαγοριού. Ένας χώρος ιστορίας και πολιτισμού που συνεχίζει τις καλύτερες πνευματικές και πολιτισμικές παραδόσεις του τόπου μας», επεσήμανε ο Νομάρχης, κατά την τελετή θεμελίωσης του κτιρίου.

Αναφερόμενος στη μεγάλη προσπάθεια του Αγάπριου Τόλη, ο κ. Ζαμπαλάς, υπογράμμισε πως αυτή χαρακτηρίζεται από το πάθος και το μεράκι και προπάντων από την αγάπη του συλλέκτη για τη γενέθλια γη, του ανθρώπου και τις παραδόσεις της και πρόσθεσε:

«Για να ολοκληρωθεί η προσπάθεια μένει να γίνει σοβαρή δουλειά», να συγκροτηθεί το ίδρυμα στο οποίο θα συμμετέχει και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, να ελέγχει το πλούσιο υλικό, να διαμορφωθεί κατάλληλα ο χώρος κ.ά.

Συγκινητική ήταν η ομιλία του κ. Δημήτρη Δέρβα, καθηγητή Βυζαντινής Μουσικής του Εκκλησιαστικού Λυκείου Βελλάς και τέως πρόεδρου της πρώην Κοινότητας Κήπων, για τον εξάδερφό του κ. Αγάπριο Τόλη.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛ/ΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Με πρόσκληση του Προέδρου του Συνδέσμου Ζαγοριτών κ. Πολύβιου Καρρά, είχαμε την τύχη να παρευρεθούμε στις 22 Νοεμβρίου σε εκδήλωση του Συνδέσμου στην υπερπολυτελή αίθουσα ΠΑΝΔΩΡΑ του Ξενοδο-

χείου DU LAC με σκοπό την παρουσίαση της έκδοσης ενός δίσκου ακτίνας [CD] με τίτλο: «Τραγούδια που λέμε στο Ζαγόρι». Μίλησαν κατά σειρά ο Πρόεδρος του Συνδέσμου, ο κ. Λευτέρης Τζόκας κι ο Γρηγόρης Καψάλης. Ο

Γρηγόρης με απλά και περιεκτικά λόγια επαίνασε την πρωτοβουλία του Προέδρου που δεν φείσθηκε κόπων, εξόδων και χρόνου. Στο τέλος απολαύσαμε και δυο τραγούδια από το γλυκόλαλο κλαρίνο του Γρηγόρη, αλ-

λά και το χωρίς καμιά παραφάνια τραγούδι του ανεπανάληπτου Νίκου Παπακώστα. Η εκδήλωση τελείωσε με την παράθεση εκλεκτών μεζεδών και ποτών, σπεσιαλιτέ του Ξενοδοχείου.

Κ.Δ.Χ.

«Τραγούδια που λέμε στο Ζαγόρι»

Μια συλλογή που κρατάει το χρώμα, την τεχνική και την αίσθηση του αυθεντικού

Επιμέλεια: **ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΩΝΗΣ**
Μουσικολόγος

Κυκλοφόρησε πρόσφατα από τον Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγοριτών ο δίσκος ακτίνας που φέρει τον τίτλο «Τραγούδια που λέμε στο Ζαγόρι». Η πρώτη αυτή δισκογραφική παραγωγή του Συνδέσμου είναι στην ουσία ο καρπός μιας πολυχρόνιας προσπάθειας καταγραφής της ζαγορίσιας και ηπειρωτικής εν γένει μουσικής, από τον ακούραστο κ. Πολύβιο Καρρά που τυγχάνει να είναι και πρόεδρος στον Σύνδεσμο Ζαγοριτών την παρούσα περίοδο.

Όπως ήδη δηλώνεται στον τίτλο του δίσκου, στη συλλογή αυτή δεν θα βρει κανείς αμιγώς ζαγορίσια τραγούδια. Μια τέτοια «επικίνδυνη» κατηγοριοποίηση ενός μουσικού υλικού που από την φύση του διακρίνεται για τη ρευστότητά του, αποφεύγεται εδώ με τον καλύτερο τρόπο ενώ προβάλλεται κυρίως το μουσικό κλίμα του Ζαγοριού όπως αυτό μπορούσε να διαμορφωθεί στο πανηγύρι, στο γάμο, σ' ένα ι-διωτικό γλέντι κλπ. Αληθινά πρωτότυπη και αποφορτισμένη από κάθε λογής τοπικιστικά ιδεολογικά σχήματα η συλλογή αυτή διαλέγει την εκ διαμέτρου αντίθετη κατεύθυνση από αυτές στις οποίες μας έ-χουν συνηθίσει οι πλείστες εκδόσεις των κατά τόπους πολιτιστικών συλλόγων τα τελευταία χρόνια.

Έτσι ανάμεσα σε τραγούδια που παίζονται πολύ συχνά στο Ζαγόρι ως και στις μέρες μας (Φεγγαροπόρσωση, Κωνσταντίνης, Γενοβέφα) πολλά εκ των οποίων έχουν εγγραφεί στην συλλογική μνήμη ως ζαγορίσια, στην παρούσα συλλογή θα βρούμε και άλλα από τόπους πιο μακρινούς που κατά πως φαίνεται παραγγέλλονταν και παιζόνταν στο Ζαγόρι (Πώς λάμπει ο ήλιος του Μάγιου, Καραντινάκης, Βοσκοπούλα).

Στα αυτιά και των δύο ομάδων και ναι πως παγιώθηκε αργά σιγά ένα συμπαγές ρεπερτόριο ικανό ώστε να μας επιτρέψει σήμερα να μιλάμε για το ζαγορίσιο μουσικό υλικό με το οποίο σιμπετικά διαφροποιείται από τις άλλες τοπικές «σχολές» της ηπειρωτικής ενδοχώρας. Βεβαίως η συλλογή δεν μας προσφέρει παρά μόνο ένα ελάχιστο δείγμα από το ρεπερτόριο αυτό. Εντοπίσις ο ήχος της κομπάνας, η οποία δεν είναι σταθερή σύνθεσης στα περισσότερα από τα κομμάτια που δίσκου, κινείται με ζαγορίσια ερμηνευτικά πρότυπα κι αυτό γιατί το πρόσωπο που ηγείται σε όλα τα κομμάτια του δίσκου είναι ο Γρηγόρης Καψάλης. Ένας εκ των τελευταίων ζαγορίσιων λαϊκών μουσικών, το παίξιμο του οποίου αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για την προσέγγιση τόσο την υφολογική, όσο και την τεχνική από την πλευρά της μουσικής εκτέλεσης του συγκεκριμένου ρεπερτορίου.

Κι εδώ ανιχνεύεται μια άλλη

πρόθεση του καταγραφέα ερευνητή, εκείνη η οποία επικεντρώνεται σε ζητήματα μουσικής εκτέλεσης. Και μ' αυτό βεβαίως εννοούμε τη μουσική σύμπτυξη και συνεύρεση μεγάλων εκτελεστών του χθες, αλλά και του σήμερα, οι οποίοι λειτουργούν στην ηχογράφηση αυτή με διττό τρόπο. Αφ' ενός ως «αρχι-μάστορες» μιας τέχνης προσωπικής και μοναδικής και αφ' ετέρου ως μάστιγες ενός μουσικού συντάκτου τα μουσικά του οποίου λόγοι πλέον γνωρίζουν κι ακόμα καλύτεροι κατέχουν.

Έτσι η ηχογράφηση αυτή που στήθηκε με τα πρότυπα της λειτουργίας των σπουδίων, αν και υστερεί σε ζωνάνια και δυναμισμό, εξασφαλίζει έναν ερμηνευτικό έλεγχο της μουσικής εκτέλεσης και προβάλλει έναν μουσικό διάλογο-υψηλό επιπέδου του οποίου σπα-γιότητα στις μέρες μας έχουμε την τύχη να είμαστε μάρτυρες.

Σοβαρό μενιόνημα αποτελεί αναμφίβολα ο βιαστικός σχεδιασμός και η όλη σύνθεση η οποία αποβαίνει κυρίως σε βάρος των τόσο πολύτιμων και σε αρκετές περιπτώσεις πρωτοδουλειών φωνητογράφων.

Υπενθυμίζουμε πως η δημόσια παρουσίαση του δίσκου θα γίνει σήμερα το βράδυ στην αίθουσα «Πανδώρα» του Ξενοδοχείου Du Lac στις 8 το βράδυ, από τους Βασιλικούς συνεργάτες της έκδοσης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΩΝΗΣ

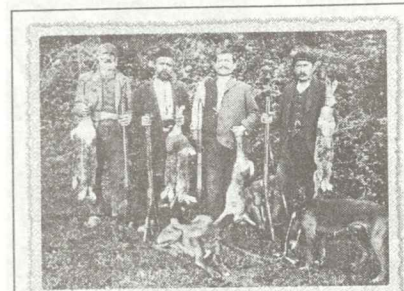

**ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ
ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΒΑΣΔΕΚΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ**

**A.Φ.Μ. 113081672
ΜΟΝΟΔΕΛΑΡΙ
Τηλ. 0653/71497 -
0972559480**

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2001 ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

2001											
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
23	24	25	26	27	28	29	30				

Εξαιρετο ημερολόγιο εξέδωσε και φέτος ο Κυν. Σύλ. Ζαγορίου. Αποτελείται από δώδεκα παλιές φωτογραφίες,

απ' το 1906 ως τα 1938, που απεικονίζουν παρέες κυνηγών με τα σκυλιά τους και τα θηράματα.

Ιστορικά ντοκουμέντα οι φωτογραφίες αυτές, μας γυρίζουν σε παλιές καλές εποχές κι αποδίδουν φόρο τιμής και μνήμης στους παλιούς κυνηγούς.

Την έκδοση προλογίζει η κ. Μαρία Γιαννακού-Ντιναλέξη, Νομαρχιακή Σύμβουλος και Ζαγορίσια, η οποία προσδιορίζοντας τους σκοπούς του συλλόγου, γράφει: «...Πρώτα απ' όλα τη διατήρηση των αξιών σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Δεύτερο και σημαντικότερο την προστασία της χλωρίδας, της πανίδας καθώς και της ομοιομορφίας των ειδών των οικοσυστημάτων από αυτούς που ηβελήμενα ή όχι το καταστρέφουν, το ρυπαίνουν, το μολύνουν, το εξοντώνουν...».

Για την ωραία έκδοση συγχαίρουμε τον σύλλογο.

«Το Ζαγόρι μας»

Δραστηριότητες συμπατριωτών μας στην αλλοδαπή

Η συμπατριωτισσά μας **Μαρία Ζαγορίου** το γένος Τσάντη από το Μονο-δένδρι, δασκάλα εγκατεστημένη στο Λονδίνο, επιλέγει πρόσφατα ως μέλος

Η σημειούμενη στο άκρο δεξιά, η δασκάλα κ. Μαρία Ζαγορίου στο Ελληνορθόδοξο Ομολ. Σχολείο του Λονδίνου.

της Ανώτερης Δ/σης στο νεοιδρυθέν 1ο Ελληνορθόδοξο Ομολολογικό Σχολείο του Λονδίνου «ΑΓΙΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ» και ανέλαβε τη διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας και των μαθηματικών.

Η ίδρυση και λειτουργία του εν λόγω Σχολείου αποτελεί μια μεγάλη επι-

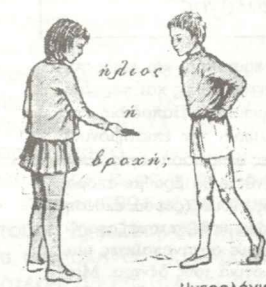
τυχία της ελληνικής ομογένειας στη Βρετανία και είναι το πρώτο στο είδος του σχολείο, που μέσα από την μαθησιακή αυτή διαδικασία με τη χρήση της ελληνικής γλώσσας θα συντελέσει τα μέγιστα στην καλλιέργεια της συνείδησης της κοινής καταγωγής και του δεσμού των ομογενών μας με την πατρίδα και την ελληνορθόδοξη πίστη.

Δεν έχουμε

παρά να συγχαρούμε την εκλεκτή συμπατριωτισσά μας για τη δραστηριότητά της αυτή και να ευχηστούμε τόσο στην ίδια όσο και στα μέλη της Σχολικής Επιτροπής καλή επιτυχία στο έργο τους.

Σ.Θ.

Παιδιά...
παίζουμε!

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΠΕΣΟΒΟΥ

Αντί Προλόγου

Στο μικρό μας το χωριό, το Καπέσοβο, τα παιδιά παίζουν και θα παίζουν τα παιχνίδια, που έμαθαν από τους γονείς και τους παππούδες τους ή και παιχνίδια, ξενόφερτα που άκουσαν ή είδαν να παίζονται στο διπλανό χωριό ή στην κοντινή πρωτεύουσα.

Συνήθως στο Ζαγόρι τα παιχνίδια ήταν τα ίδια, ίσως με κάποιες μικρές διαφορές από χωριό σε χωριό, γιατί κάθε παιδί το προσάρμοζαν στις συνθήκες του χωριού. Αυτό εξαρτιόταν από τον αριθμό των παιδιών, από την ηλικία τους, καθώς και από τον τόπο διεξαγωγής των παιχνιδιών.

Παράδειγμα στο Καπέσοβο: "Τ' αλώνια" τοποθεσία της Γραβίστας (βραχύνες δουν πάνω απ' το χωριό) προορίζονταν για ορισμένα παιχνίδια: "Την τρεχίστα" στο καδ' αυτό αλώνι και τις "Κυρά κουμπάρες" στα ίσια μάρμαρα, που απλώνονταν άφθονα σε διάφορα επίπεδα, λίγο πιο πέρα. Εκεί έτρεχαν τα κορίτσια και εγώ μαζί εκείνα τα χρόνια, να προλάβουν

κάθενα για λογαριασμό του, το πιο μεγάλο και απλωτό μάρμαρο, για να το κάνουν "σπίτι τους". Να το ακουσίτσον, να το στολίσουν και να δερτούν επισκέψαι.

Το σχολείο πάλι με τα μεγάλα λιβάδια του ήταν ιδανικό για τα "σκλαβάκια", τη "γορούνα", το "ασκητήρι" και το "από πούθε θα νάρεις".

Στο εξωκλήρι του Α.η-Θανάστη, όταν έσταζε η αυγουστιάτικη πανσέληνος από τον Κοζιάκι, οι νεαροί και οι νεαρές έπαιζαν τις "προσβολές" στα γυρι-

στά πεζούλια πίσω απ' το κερ.

Και τέλος όλο το χωριό τρανταζόταν, όταν παίζονταν οι "κλέφτες κι οι χωροφύλακες". Το παιχνίδι απλωνόταν σ' όλο το χωριό κι οι κρυφνόνες άρχιζαν απ' το καμπαναριό και έφταναν ως την τελευταία απόμακρη μισογκρεμμένη καλύβα.

Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς απ' τα χρόνια εκείνα τα ξένοιαστα, που το παιχνίδι ήταν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής. Παιχνίδια που ακόνιζαν το μυαλό και γύμναζαν κάθε μέλος του σώματος.

Παιχνίδια που τα αναπολούν οι μεγαλύτεροι και λαχαρούν και τώρα να τα ξαναπαίζουν αν τους δαστούν τα κόστη τους και χαίρονται, όταν βλέπουν να τα παίζουν οι νεότεροι, δηλαδή τα παιδιά του σήμερα, που όλο και περισσότερο τα απορροφούν τα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Παιχνίδια που δίνουν τα παιδιά να είναι με τα μάτια καρφωμένα στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή, να παρατηρούν τον κόσμο της ταχύτητας, καθηλωμένα στην τροχιακή καρέκλα τους. Ν' αποστηθίσουν με την ήττα τους ή να πανηγυρίσουν τη νίκη τους συντροφιά με τους πέστερες τοίχους του διαμετή τους.

Γι' αυτό παιδιά των διακοπών ελάτε, παίξτε στο μεσοχώρι του χωριού και στα λιβάδια του σχολείου. Κρυφτείτε, κυνηγηθείτε, τρέξτε και χρειστεί την ομορφιά, που προσφέρουν αυτά τα παιχνίδια, που κινδυνεύουν να χαθούν. Γίνετε εσείς συνεχιστές του όμορφου κόσμου των παιχνιδιών.

Κι αν έχετε ξεχάσει πώς παίζονται ή δε γνωρίζετε κάποιο απ' αυτά ρίξτε μια ματιά στις παρακάτω σελίδες...

Ανα Βαζζίκια-Ντιναλέξη

Εμπασμα

Ο Κων/νος Ι. Βαζζίκας γεννήθηκε στο Καπέσοβο το 1829 και πέθανε στα 1910. Το 1850 αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία Σχολή, όπου είχε γυμνασιάρχη τον Αναστάσιο Ζακελλαρίου απ' το Βραδέο. Ο Κων/νος δασκάλεψε στα περισσότερα χωριά του Ζαγορίου. Συνεργάστηκε με τον Μητροπολίτη Σωφρόνιο και τον Ιωάννη Λαμπριέρ.

Το 1886 εξέδωσε στην Κωνσταντινούπολη ποιητική συλλογή με τίτλο "Ο ΠΙΝΔΟΣ". Το 1876-1877 έστειλε λαογραφικό υλικό στον Φιλολογικό Σύλλογο Κωνσταντινουπόλεως, συμμετέχοντας στο Ζωγράφειο Διαγώνισμα.

Όπου βραβεύτηκε με έπαινο και δεκάχρο αμνημόνιο. Η εργασία με τίτλο "Συλλογή των Κώνωντων μνημείων εν τη γλώσσαι του λαού", δημοσιεύτηκε στο περιοδικό του συλλόγου. Τμήμα της εργασίας αυτής αποτελούν και 18 παιχνίδια, απ' τα οποία 8 δημοσιεύονται στο ημερολόγιό μας, όπως είναι γραμμένα απ' τον ίδιο.

Καλό παιχνίδι

Απόστολος Ντιναλέξης

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

Χωρίς πρόθεση, αλλά από ελλειπή ενημέρωση, έγιναν δύο αθώες παραλείψεις:

Πρώτα ν' αναφέρω ότι το ωραίο ψητό στη δεξίωση του Ελαφοτόπου ήταν προσωπική προσφορά του Δημήτρου Κεντρικού Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου.

Δεύτερο ότι εκτός από τον φίλο Αγάπιο που φιγουράριζε στη φωτογραφία, στις δυο επιμνημόσυνες δεήσεις παρευρίσκονταν και κάτοικοι των Κήπων, όπως τα ζεύγος Γ. Σάρρου, η κ. Αγγελική Κοκκομελιδή, αλλά και ο Πρόεδρος του Δημοτικού Διαμήτορος κ. Μιχαήλ Βλάχος. Ζητώ την επείκειά σας.

Κ.Δ.Χ.

ΓΕ.Ω.ΦΑΡΜΑ

Επί της οδού Γ. Παπανδρέου 28Α παραπλεύρως Σούπερ Μάρκετ Ατλάντικ Ιωάννινα, λειτουργεί το νέο κατάστημα του Γεωπόνου Φερρεκ-ζή Γιώργου (αρθροπλαστικού της Κτηνιατρικής Αποστόλου Ιωάννης του Ανδρέα από το Πάπιγκο) με άνεση παρκαρισματος αυτοκινήτου.

Το κατάστημα διαθέτει αγροτικά εφόδια, φάρμακα, αξεσουάρ και τροφές μικρών ζώων, είδη κήπου.

Επίσης προσφέρει υπηρεσίες κατασκευής, διαμόρφωσης χώρων πρασίνου, καθώς και απεντομώσεων και απομυώνσεων δημοσίων και ιδιωτικών χώρων.

ΕΠΙΣΕΙΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗ

Στο διακεκριμένο επιστήμονα ιατρό κ. Μωϊσή Ελισάφ για την επίταξη —παμψηφεί— εκλογή του σε τακτικό Καθηγητή Παθολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια και του ευχόμαστε πάντα επιτυχίες για το καλό και την προαγωγή της ιατρικής επιστήμης, την οποία υπηρετεί ως τώρα με πάθος και αφοσίωση.

Σαν Ζαγορίσιοι αισθανόμαστε χαρά και άρατη ικανοποίηση για το γεγονός αυτό γιατί με το Ζαγόρι τον κύριο Καθηγητή τον συνδέει μια ιδιαίτερη σχέση καθώς ως γνωστό είναι γαμπρός στο Ζαγόρι. Το «Ζ» μας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ ΑΡΡΑΘΩΝΕΣ

— Ο Κωνσταντίνος και η Φωτεινή Σταμούλη από τον Ανθρακίτη, στέλνουν τα θερμά τους συγχαρητήρια στον εγγονό τους Κωνσταντίνο Ελευθ. Δήμου που έδωσε υπόσχεση γάμου στην εκλεκτή της καρδιάς του Ελένη Γαλανοπούλου από το Αγρίνιο και τους εύχονται καλά στέφανα. Επίσης εύχονται στους γονείς τους, να ζήσουν να τους χαίρονται.

ΑΡΙΣΤΗ ΘΑΝΑΤΟΙ

— Στις 24 Οκτωβρίου απεβίωσε στην Αθήνα, όπου διέμενε, ο συγχαριανός μας Νικόλαος Ι. Χατζόπουλος, συνταξιούχος της ΔΕΗ. Ετάφη στο Β' Νεκροταφείο Αθηνών.

— Στις 24 Νοεμβρίου απεβίωσε στα Γιάννινα ο συγχαριανός μας Ζώης Παπανικολάου, συνταξιούχος φαρμακοποιός. Η ταφή του έγινε στα Γιάννινα.

Στη μνήμη του ο σύζυγός του Άννα Παπανικολάου προσέφερε στην Κεντρική Εκκλησία της Αρίστης το ποσό των 50.000 δρχ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή συλλυπείται και ευχαριστεί θερμά

Συλλυπητήρια

— Πέθανε στις 24 Νοεμβρίου και κηδεύτηκε την επομένη στα Γιάννινα, ο γνωστός φαρμακοποιός Ζώης Παπανικολάου. Στη γυναίκα του, τα παιδιά και εγγόνια του και ο' όλους τους συγγενείς του τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΑΣΠΡΑΓΕΛΑΙΟΙ

Γάμοι

— Η Φανή Δ. Μπίκα και ο Βασίλης Τουρματζόγλου παντρεύτηκαν στην Θεσσαλονίκη στις 11-11-2000. Τους ευχόμεθα κάθε ευτυχία.

Μιχαήλ Κομπάρος

Θάνατοι

— Πέθανε την 9 Νοεμβρίου 2000 και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό μας, η Ναθαλία Μ. Σιάκκα το γένος Κ. Καμτσίκας (σύζυγος του αειμνήστου Μιχαήλ Σιάκκα, ελεγκτικού ΚΤΕΛ στο Ζαγόρι παλαιά). Στα παιδιά της Γαλάτεια - Φαίδων, Ιωάννα - Τάσσο, στα εγγόνια και λοιπούς συγγενείς θερμά συλλυπητήρια.

Μιχαήλ Κομπάρος

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

— Το Σπύρο Τσοφίτη του Στέλιου, που πέτυχε στη Μαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, εγκάρδια συγχαίρουμε και του ευχόμαστε πάντα επιτυχίες.

Συγχαρητήρια και στους γονείς του Αίγλη και Στέλιο.

Φ.Β.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

— Συγχαίρουμε τον αγαπημένο μας ανηψιό και ξάδερφο Βασίλη Τζόκα από τον Ελαφοτόπο Ιωαννίνων, για την κατάκτηση του χρυσού μεταλλίου στο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Πυγμαχίας των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας. Του ευχόμαστε και στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Οικογένεια Νικολάου Κύρκου

ΚΑΛΩΤΑ

Ευετήριο

— Το Διοικητικό Συμβούλιο του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Καλουταίων και φίλων αυτού, εύχεται στους απανταχού συγχαριανούς και φίλους του, Χαρούμενα Χριστούγεννα και ευτυχισμένους

ο καινούργιος χρόνος.

Για το Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Στεφάνου

ΚΑΤΟ ΣΟΥΔΑΝΑ

Θάνατοι

— Στις 30 Νοεμβρίου πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα ο φαρμακοποιός **Βύρων Χαρ. Τζιόβας**, 61 ετών.

Στη γυναίκα του και τους συγγενείς του (ανάμεσά τους κι ο δικός μας Βασίλης, πρωτοξάδερφος του θανόντος) τα ειλικρινή συλλυπητήρια μας.

«Το Ζαγόρι μας»

— Τον περασμένο μήνα πέθαναν στο χωριό η Αριάδνη Δ. Γόγολου και στην Αθήνα η Ξανθούλα Βασιλείου, αδελφές και κόρες (η μεγαλύτερη και η μικρότερη σε ηλικία) του Αθανασίου Βασιλείου (Καπατσέλη).

Ο ανηψιός τους από το Σιδνεύ της Αυστραλίας Κώστας Β. Βασιλείου στέλνει μέσω του περιοδικού μας την οδύνη του για τον χαμό τους.

Θερμά συλλυπητήρια στους δικούς τους κι από το «Ζαγόρι μας».

Συγχαρητήρια

— Στον αγαπητό ανηψιό μου Θωμά Γιαννόπουλο που εκλέχτηκε Λέκτορας του Χημικού του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων θερμά συγχαρητήρια και ν' ανεβαίνει συνέχεια πιο ψηλά.

Γιάννης Σουσιόπουλος
— Στην αγαπητή μας ανηψιά Αμαλία Γ. Παπαδοπούλου που πήρε το πτυχίο Ιατρικής από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και ορκίστηκε, θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Ιππολύτης - Σπύρος Καπελλίδης

Γιάννης Σουσιόπουλος

— Στην συγχαριανή μας Αμαλία Γ. Παπαδοπούλου που πήρε το πτυχίο Ιατρικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Κώστας - Ελευθερία Φωτέτσιου

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Συγχαρητήρια

— Στους Γεώργιο Κ. Δήμο και στην Ελεάννα Κ. Μαντζίου που πέτυχαν, ο πρώτος στη Σχολή Δομικών Εργών Αθηνών και η δεύτερη στη Βρεφοκομική Σχολή Ιωαννίνων, θερμά συγχαρητήρια, καλή πρόοδο και καλή σταδιοδρομία.

Αχιλλέας - Αλίκη Λένη
— Συγχαίρουμε τον κ. Αχιλλέα Λένη από Κουκούλι για το χορό του στο γάμο του Μιχάλη στη Μπάγια όπου εντυπωσίασε τους πάντες.

Ν.Χ. και Θ.Φ.

Θάνατοι

— Εφυγε για το αιώνιο ταξίδι στις 2 Δεκεμβρίου ο Δημήτριος Ν. Κοντοδόμος (Τάκης) σε ηλικία 71 ετών. Κηδεύτηκε την επομένη στο Κουκούλι.

Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του Κων/να και στην κόρη του Σταυρούλα, καθώς και στα αδέλφια του και λοιπούς συγγενείς.

Το χόμα της Κουκουλιώτικης Γης ως είναι ελαφρό. Αιώνια σου η μνήμη αγαπητέ μας Τάκη η σκέψη μας θα πλανιέται αιώνια στη μνήμη σου.

Αχ. Λένης

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στο Σκαμνέλι η Κλεονίκη Τσέπη-Δάλλα.

Το ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΚΑΜΝΕΛΙΤΩΝ, εκφράζει τα συλλυπητήρια του στον αδελφό της Μιλτιάδη και μέλος του Συνδέσμου μας, και λοιπούς συγγενείς.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

Στη Βωβούσα και στη Λαίστα

Μια πλούσια προσφορά δύο συμπατριωτών μας

Ο εργατικός άνθρωπος, όπου κι αν βρίσκεται, κάτι θα δημιουργήσει. Ο Χρόνης Δρούγιας, από τη Βωβούσα, ως Πρόεδρος του χωριού του πρόσφερε πολλά και έκανε έργα, όπως το Πνευματικό Κέντρο στη θέση «Σάλα», την παραδοσιακή βρύση στην είσοδο του χωριού, την ταμειοδότηση του κεντρικού δρόμου της κοινότητας (περίπου 2 χιλιόμετρα) και τόσα άλλα. Επίσης, και όταν ήταν κοινοτικός σύμβουλος, έφερε νερό στο χωριό από την περιοχή «Πέγκο».

Σήμερα ο μπάρμπα Χρόνης ζει στη Λαίστα μαζί με την σύζυγό του Μαρίκα Γκόρδη. Και κει συνεχίζει το έργο του και την πλούσια προσφορά του με τη συμβολή της εξαιρετικής σύζυγού του.

Ας σημειωθεί πως οι ξυλοκατασκευές και τα ξυλόγλυπτα είναι εργασίες κομποτεχνήματα που έγιναν από τους βωβουσιώτες Αλέκο Δρούγια και Βαγγέλη Νόλλα.

Όλες οι εργασίες που έγιναν στον εσωτερικό χώρο του εξωκκλησίου, όπως και στο προαύλιο του (τοίχο-

ποιία, βρύση, περίφραξη, έλατα και καρποφόρα δένδρα), ήταν προσφορά δωρεά του Χρόνη Δρούγια και της Μαρίκας Γκόρδη - Δρούγια, στη μνήμη των γονέων των και των αδελφών των.

Επίσης κατέθεσαν χρηματικό ποσό ως συμβολική ενίσχυση για την Αγία Παρασκευή Λαίστας, καθώς και το ποσό του 1 εκατ. δραχμών για την στέγη της εκκλησίας των Ταξιαρχών Λαίστας.

Τέλος αξίζει να αναφέρουμε πως στο 65ο χιλιόμετρο του επαρχιακού δρόμου Ιωαννίνων-Λαίστας, κοντά στην περιοχή του Γυφτόκαμπου, κατασκευάστηκε, ύστερα από προσφορά τους, μια παραδοσιακή πέτρινη βρύση όπου τρέχει νερό που έρχεται από το Πάπιγκο. Μάλιστα δεξιά και αριστερά της βρύσης πάνω σε δύο πεύκα έχουν τοποθετηθεί πινακίδες με την ένδειξη «ΚΡΥΟ ΝΕΡΟ» γραμμένες σε τέσσερις γλώσσες.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΝΟΣ

Λαίστα 8.11.2000

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Ο κ. Στρούλιας Παύλος και η σύζυγός του Διόνη εις μνήμην του αδικοχαμένου γιού τους Ηλία 1.000.000 (ένα εκατομμύριο δρχ.).

— Στη μνήμη του αγαπημένου τους Ζώη Παπανικολάου φαρμακοποιού από την Αρίστη Ζαγορίου, προσφέρουν στο περιοδικό 50.000 δρχ. Η γυναίκα του Άννα, τα παιδιά του Μιράντα - Τάκης, Κατερίνα-Γιώργος και τα εγγόνια του.

— Με τη συμπλήρωση τριών χρόνων από την Κοίμηση του Πάννη Ν. Νικολαΐδη η θυγατέρα του Ελευθερία προσέφερε για τους σκοπούς της εφημερίδας μας το ποσό των 100.000 δρχ.

— Η κ. Τσάντη Ζ. Βασιλική στη μνήμη του συζύγου της Θεοδωρού 20.000 δρχ.

— Η κ. Γιαννακού Όλγα 10.000 δρχ., στη μνήμη των αδελφών της Γιώργου-Κούλας και Ιππολύτης, ευχαριστώντας συγχρόνως τον «ανώνυμο» Τραπεζοβίτη που τους θυμήθηκε έστω και κάπως αργά.

— Η κ. Ζούμπου Αγγελική στη μνήμη της θείας της Χρόνης Νιοβή 10.000 δρχ.

— Η κ. Τ.Π. 10.000 δρχ.

— Ο κ. Ξάνθος-Δάσων στη μνήμη των γονέων του Τιμοθέοντα και Αγγαίας 5.000 δρχ. (διόρθωση στο ορθόν του προηγούμενου τεύχους).

Η Σ.Ε. ευχαριστεί θερμά όλους

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Ανακοίνωση - Πρόσκληση

Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορίσιων σας προσκαλεί στον ετήσιο χορό-κοπή πίτας που διοργανώνει το Σάββατο 20-1-2001 και ώρα 8.30 μ.μ. στο κέντρο «Λιβαρίτσια».

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Ελαφροτόπου κατατέθηκαν τα παρακάτω ποσά:

Α) Για τον Άγιο Νικόλαο:

1) Κων/νος Βλαστός στη μνήμη των γονέων του 10.000 δρχ.
2) Χρήστος και Φιλομήλα Μπάσιου, οικογ. Πολύβιου Δάλλα και Αριάδνη Σαραντουλάκου, αντί στεφάνου στη μνήμη Φαιναρέτης Χρόνη 30.000 δρχ.

3) Ιφιγένεια Ντούμη-Καραγεώργη στη μνήμη των γονέων, πάππων και συγγενών της 50.000 δρχ.

4) Φαιναρέτη Ράδου, στη μνήμη των γονέων και της αδερφής της 10.000 δρχ.

5) Κων/νος Καραϊσκος στη μνήμη της θείας του Χρυσάνθης Π. Βυζούκη 10.000 δρχ.

6) Αλκιμήνη Σοφianoπούλου 20.000 δρχ.

7) Χαρά Σίδηρη-Κατσάνου στη μνήμη της Πολυνίκης Κυρκοπούλου-Σίδηρη 60.000 δρχ.

8) Μαίρη Ντιναλέξη-Τσολίγκα 5.000 δρχ.

9) Δωροθέα Λίλη στη μνήμη του συζύγου της Αναστασίου και της μητρός της Ελισάβετ Βολογιαννίδου, 50.000 δρχ.

10) Πηνελόπη Βερτοδούλου-Σολωμού 10.000 δρχ.

11) Λιάνα Γκράτζιου στη μνήμη του συζύγου της Αγαμέμνονα Γκράτζιου 20.000 δρχ.

12) Μαίρη Γκράτζιου στη μνήμη του συζύγου της Μενελάου Γκράτζιου 20.000 δρχ.

13) Πανωραία Γκράτζιου στη μνήμη του πατέρα της Μενελάου Γκράτζιου 20.000 δρχ.

Β) Για την Αγία Παρασκευή:

1) Δημήτριος και Ντίνα Τόμου στη μνήμη της Αγλαίας Βλαστός 30.000 δρχ.

2) Πηνελόπη Βερτοδούλου 15.000 δρχ.

3) Πανδώρα Ζήση-Γιαννούση 30.000 δρχ.

4) Ευγενία Π. Βούδδα στη μνήμη του συζύγου της Πέτρου Βούδδα 30.000 δρχ.

Γ) Για την Ζωοδόχο Πηγή:

1) Αριστούλα Πανάγου 150.000 δρχ.

2) Φιλομήλα Τζόκα 65.000 δρχ.

3) Ελένη Τζόκα 50.000 δρχ.

4) Σταύρος Τζόκας 20.000 δρχ.

5) Αλκιβιάδης Κασκάνης 15.000 δρχ.

Δ) Για τον Άγιο Νικόλαο Καλυβίων:

1) Παύλος και Πιπίτσα Εμμανουήλ 30.000 δρχ.

2) Αδελφοί Μιχαήλ Τζόκα στη μνήμη του πατέρα τους Μιχαήλ Τζόκα 100.000 δρχ.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΚΗΠΟΙ

Με θρησκευτική κατανύξη στο χωριό Κήποι Ζαγορίου γιορτάζεται κάθε χρόνο η εορτή του Αγίου Νικολάου προστάτη και πολιούχου. Την παραμονή ετελέσθη αγρυπνία και την ίδια ημέρα 6 Δεκεμβρίου η Θεία Λειτουργία.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου ευχαριστεί θερμά όλους τους προσκυνητές και ειδικά αυτούς που προσέφεραν υπέρ του Αγίου,

ευχόμενη να τους προστατεύει πάντα:

	Δρχ.
Ελένη Οικονόμου	15.000
Ανθούλα & Παύλος Κατσαβριάς	10.000
Αθηνά & Μιχάλης Βλάχος	10.000
Ανδρομάχη Τόλη	5.000
Κων/νος Καλέας	5.000
Αικατερίνη Νούλη	5.000
Παντελής Κατσαβριάς	5.000
Ευαγγελία Κιάκου	5.000
Κων/νος Κουκουμέλης	5.000
Δημήτριος Βλάχος	5.000
Σωκράτης Γκρουτδής	5.000
Ελένη Τσιρώνη	2.000
Σοφία Μπατζούλη	1.000
Κων/νος Πρ. Καλλέας	1.000

Εκ της Εκκλησιαστικής Επιτροπής
Αγ. Νικολάου Κήπων Ζαγορίου

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Η Κωνσταντώ χήρα Δημητρίου Κοντοδήμου και η κόρη της Σταυρούλα, κατέθεσαν αντί στεφάνου στη μνήμη του συζύγου και πατέρα, το ποσό των 100.000 δρχ. στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κουκουλίου.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΠΑΠΙΓΚΟ

— Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Ενορίας Αγίου Βλασίου Παπίγκου, παρακαλεί τους ενορίτες της, δωρητές προς τους Ιερούς Ναούς Αγίου Βλασίου και Αγίων Ταξιαρχών Παπίγκου, όταν επιθυμούν, ή έχουν κάποιο τάμα να κάνουν δωρεά, να ζητούν τη γνώμη της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και ιδιαίτερα του εφημερίου ιερέα πατέρα Ευάγγελου Παπαδημητρίου που γνωρίζει τις ανάγκες των ιερών Ναών αλλά και των παρεκκλησιών.

Ευχαριστήριο

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Ενορίας Ιερού Ναού Αγίου Βλασίου Παπίγκου αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει την οικογένεια της κ. Νίνας Σκούρη για την ευγενή της προσφορά ενός Σταυρού μεγάλου μεγέθους, ο οποίος και ετοποθετήθη όπισθεν της Αγίας Τραπέζης. Επίσης ευχαριστεί την ίδια οικογένεια για τη Δωρεά ενός Επιταφίου-έπιπλο. Ο Επιτάφιος αυτός είναι μεγάλου μεγέθους και δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες της εκκλησίας. Η κ. Σκούρη μπορεί να δωρήσει τον Επιτάφιο-έπιπλο σε άλλη ενορία, αναλόγου μεγέθους του ιερού Ναού αλλά και της εισόδου αυτού.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

— Η κ. Ισμήνη Παπαχατζοπούλου προσέφερε εις την Παναγία και Αγία Παρασκευή 200.000 δρχ. Η κ. Μαριέτα Ηλία Μαργιώλη προσέφερε για τον Προφήτη Ηλία και Παναγία 200.000 δρχ. Ο κ. Λεωνίδας Τσαούσης προσέφερε στους Αγίους Αποστόλους εις μνήμη της αγαπημένης του συζύγου Ελένης 50.000 δρχ. Η οικογένεια Ανθούλας και Αναστασίου Τζαβάρα προσέφερε εις την Αγίαν Παρασκευήν Σκαμνελίου και Παναγία εις μνήμη γονέων 45.000 δρχ. Ο κ. Κων/νος Ιωάννου Θεοδοσίου και Ευγενούλα για την Παναγία 20.000 δρχ. Η κ. Αμαλία Μαργαρίτη Δώδου για την Παναγία 10.000 δρχ. Η κ. Σκλάβη Ευνομία για την Αγ. Παρασκευή 10.000 δρχ. Ο κ. Κων/νος Ιωάν. Θεοδοσίου για την Αγία Παρασκευή

10.000 δρχ. Η κ. Μέλω Φραγκούλη για την Παναγία 10.000 δρχ. Ο κ. Νικόλαος Τηλ. Τζιάσιος για την Παναγία 10.000 δρχ. Ο κ. Κων/νος Νικολ. Λάππας για την Παναγία 10.000 δρχ. Η κ. Όλγα Νικολ. Λάππα για την Παναγία 10.000 δρχ. Η κ. Σκλάβη Ευνομία για την Παναγία 10.000 δρχ. Ο κ. Κέναν Γεώργιος για την Παναγία 50.000 δρχ. Η κ. Φρόσω Κουσουρή για την Παναγία 5.000 δρχ. Η κ. Φρειδερίκη Τσουμάνη για την Παναγία 5.000 δρχ. Η κ. Ρένα Τσαούση Βαγγελή για την Παναγία 5.000 δρχ. Ο κ. Γιάννης Αχνούλας για την Παναγία 5.000 δρχ. Ο κ. Κων/νος Αχνούλας για την Παναγία 5.000 δρχ. Ο κ. Μιχαήλ Αχνούλας για την Παναγία 5.000 δρχ.

Ο Ταμίας Αγίων Αποστόλων
Απόστολος Σουκοβέλος

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

20.000

Λέτζαρης Ιωάννης

10.000

Καπελίδης Κων/νος (2)

Στρούλιας Αντώνιος

5.000

Αγγελιογιάννη Ζήτη Φρόσω

Αδελφότητα Τριστένου

Βλαχοπούλου Κουμπή Κλεονίκη

Βούρδας Ξενοφών

Ζούγκου-Θεοδωρή Αμαλία-Φανή

Καραγιάννης Ηλίας

Μπατάς Σπύρος

Πασπαλιάρης Φάνης

Σπυρόπουλος Βασίλειος

Στρούλιας Παύλος

Τσαλαμάνης Μιχαήλ

Τσάντη Ζ. Βασιλική

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

12.000

Χαρίσης Θεόδωρος (4)

10.000

Καλέας Βασίλειος (3)

Καρράς Γεώργιος (3)

Τσουμάνης Δημήτριος (3)

6.000

Μαλετισίδη Ουρανία (2)

Πάντζιος Νικόλαος (2)

Παπιγκιώτης Ευάγγελος (2)

Χαρίσης Κων/νος (2)

5.000

Στεφάνου Ισμήνη

3.000

Αντωνίου Γεωργία

Βότσης Θωμάς

Γκατζές Δημήτριος

Γκρουτδής Άγγελος

Δρυκοπούλου Ιωάννα

Δρυκοπούλου Μπέση

Δώδος Δημήτριος

Ζαροπούλου Αικατερίνη

Ζούμπου Αγγελική

Ζωρδούμη Αγλαΐα

Ζωρδούμη Βίβη

Κοινότητα Πλατάνια (Τσερίτανα)

Κώστας Βασίλειος

Λαμπροπούλου Στέλλα

Μπαρογιάννης Ναπολέων

Μπενετάρη Ηβη

Ντιναλέξης Αλέξιος

Πρίτσου Βικτωρία

Ράπη Μαρία

Τσεκούρας Γεώργιος

Τσεκούρα Λαμπροπούλου Πόλυ

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:

KIMΩN KYPIAZHΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

3. ΖΑΡΙΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

4. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

5. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ

6. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

7. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

8. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣΗΣ

9. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

10. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

11. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

★

Στο ρεπορτάζ:

Κ. Δ. Χριστοδούλου

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,

εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 - Ιωάννινα 454 44

και Μυροπολείο

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 3.000

Για το εξωτερικό δρχ. 6.000

ή 20 \$ ΗΠΑ

★

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΙΩΑΝΝΑ ΦΑΝΙΚΑ - ΠΑΝΤΑΖΗ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ

Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμάρη)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Την Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2001 και ώρα 11 π.μ. «Το ΖΑΓΟΡΙ μας» (Μηνιαία έκδοση της Ι.Λ.Ε.Ζ.) θα κόψει τη βασιλόπιτα στο κέντρο «ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ».

Το Δ.Σ. της Ι.Λ.Ε.Ζ. καλεί όλους τους Ζαγορίσιους να τιμήσουν την εκδήλωση